EKİM

*İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır*

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 198, Ekim '98

# Son işçi eylemliliğinin gösterdikleri

Bursa'da Renault otomobil işçilerinin başlattığı eylemlilik, Tofaş, Mako, D. Packard, R. Bosch, Coşkunöz, STK, Döktaş, Valeo, Teknik Malzeme fabrikalarına da yansıyarak bütün bir kenti kapladı. Ardından ise Ankara'da MANAŞ ve Türk Traktör, İstanbul'da Otosan, Uzel, Simko, Beko, Mercedes Benz, Packard, İzmir'de BMC ve İzmir Demir Çelik, Çerkezköy'de Hema, Volkswagen, Profilo Telra, Peg Profilo vb. fabrikaları başta olmak üzere hızla geniş bir alana yayıldı.

Metal işkolundaki bu öfke patlaması somut olarak faşist Türk Metal çetesine yöneldi. 18 Eylül sabahı Renault işçileri, örgütlü oldukları Türk Metal sendikası ile MESS arasında süren toplusözleşme görüşmelerinin % 43'lük bir ücret artışıyla bağıtlandığını öğrendiler. Bir işçinin bu haberin yarattığı ilk etkiyi "beynimizden vurulmuşa döndük"! sözleriyle tanımlaması, işçilerin duygularının son derece özlü bir ifadesidir. Zira toplusözleşme sürecinde işçiler %90'nın altında bir artışı kabullenmeyeceklerini açıklıkla belirtmişler, sendikacılardan "%90'nın altında imzalarsak namerdiz, grev önlüklerinizi hazırlayın" cevabı almışlardı. Oysa 18 Eylül sabahı Türk Metal çetesi tarafından aldatıldıklarını, derin bir ihanete uğradıklarını farkettiler. Bu derin şok işçilerin kendiliğinden tepkisini harekete geçirdi. Ellerindeki anahtarları duvarlara vurmalarıyla başlayan eylem topluca fabrikanın dışına çıkılmasıyla sokak gösterisine dönüştü. Metal işçisinin biriken öfkesini patlatan ilk kıvılcım böyle tutuştu.

Bu öfke kapitalist patronların işçi sınıfına dayattığı sefalet koşulları karşısında yıllardır işçileri oyalayıp aldatan, kapitalist patronlara hizmette kusur etmeyen sendika bürokrasisine karşı işçi kitlelerindeki birikimin bu vesileyle dışa vurmasından başka birşey değildir. Sınıf kitlelerindeki öfkenin öncelikle Türk Metal çetesine yönelmesinin şaşırtıcı bir yanı yoktur. Zira Türk Metal, tüm düzen sendikacılarının ortak davranış çizgisi olan sermayeye hizmette sınır tanımamanın yanısıra, bu hizmeti faşist bir militanlıkla savunmak ve örgütlü üye tabanına karşı küstahlıkta hiçbir sınır tanımamak gibi çetelere özgü davranışlarıyla ayrıca öne çıkan bir sendikadır.

Metal işkolundaki işçi eylemliliğinin yılların birikiminin sendika bürokrasisine karşı bir öfke patlaması olarak dışa vurduğu hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak denli açıktır. 12 Eylül karşı-devrim döneminin ardından durgun geçen ilk yıllar sayılmazsa, işçi hareketi hep ağır, sancılı ve kesikli dalgalar halinde seyretti. '87-90 dönemini kapsayan nispi bir yükselme ve yaygınlaşmanın ardından '91 yılı başında ilkin sendika bürokrasisinin "3 Ocak soytarılığı"nda ifadesini bulan ihanetiyle moral ve motivasyonu kırıldı, eylem isteği zayıflatıldı. Ardından düzen güçlerinin sendikal ihanet cephesiyle elele ördüğü Mengen Barikatı'na takıldı. Ve son olarak, sermaye iktidarının Körfez Savaşı'nı bahane ederek işçi grev ve gösterilerini

yasaklamasını fırsat sayan kapitalist patronların 300 bine yakın işçiyi kapsayan tensikat saldırısı hareketi kırdı ve durgunluk sürecine girmesine yolaçtı. İşçi hareketi bu durgunluk ortamından bçıkabilme imkanlarını bugüne dek bulamadı.

Oysa aynı süreç boyunca sermayenin iktisadi, sosyal, sendikal, siyasal vb. alanlardaki kapsamlı saldırıları aralıksız sürdü. İşçi sınıfı tüm alanlarda son derece ciddi hak kayıplarına uğradı. Ücretler sürekli düştü, sıfır sözleşmeler dayatıldı. Sosyal haklar budandı. Özelleştirme saldırısının yol açtığı kayıpları, taşeronlaştırma saldırılarıyla birleşen örgütsüzleştirme süreci tamamladı. Sendikalar ciddi güç kayıplarına uğradı. İşten atmalar son derece keyfileşti ve görülmedik düzeyde kitleselleşti. İdeolojik bombardımanı tüm toplumu terörize etme saldırıları tamamladı. Kalite çemberi, esnek üretim vb. saldırıları ESK ihaneti izledi.

Sınıf hareketi bu saldırılara karşı yer yer mevzi planda tepkiler göstermekle birlikte, esasen suskun kaldı. Ancak bu suskunluk dipten dibe bir öfke birikimini de doğal olarak besledi. Yılların bu birikiminin diğer işkollarında da dışa vurmasını kolaylaştıracak olan metal işçilerinin son eylemliliği, sınıf hareketinde yeni bir yükselişin ilk işaretlerini vermektedir.

Toplusözleşmelerdeki satışlara bir tepki olarak açığa çıkan, Türk Metal bünyesinde örgütlü işçilerin sendika değiştirme veya sendikadan istifa etme tutumuyla süren hareketlilik son günlerde hız kesmiş bulunuyor. Kapitalist patronlar satış sözleşmelerini yeterli sayıp kitlesel bir tensikata girişmezler ve bu vesileyle yeni bir hareketlilik gelişmezse eğer, muhtemelen daha da yavaşlayacaktır. Ama hareketlilik durmayacak, çeşitli biçimler kazanarak sürecek ve içten içe bir yenisini hazırlayacaktır.

***

Son işçi eylemleri üzerinden bakıldığında, mevcut hareketliliğin kendi sınırları içindeki sonuçlarıyla sınırlı bir değerlendirme ve bu çerçevede çıkartılabilecek sonuçlar elbette vardır. Fakat bu son derece sınırlı bir çerçevedir ve gelişmenin asıl sonuçlarına ulaşmayı güçleştirir. Son hareketlilik asıl anlamını biriken öfkeyi besleyen dinamiklerin açığa çıkmasında ve yılların birikiminin gücünü ortaya koymasında bulmaktadır.

***Mevcut hareketliliğin kendi sınırları içindeki sonuçlarıyla sınırlı bir değerlendirme ve bu çerçevede çıkartılabilecek sonuçlar elbette vardır. Fakat bu son derece sınırlı bir çerçevedir ve gelişmenin asıl sonuçlarına ulaşmayı güçleştirir. Son hareketlilik asıl anlamını biriken öfkeyi besleyen dinamiklerin açığa çıkmasında ve yılların birikiminin gücünü ortaya koymasında bulmaktadır.***

Öncelikle bir noktayı belirtmek gerekiyor. Biriken öfke öncelikle Türk Metal mafyasına yönelmiş ve bu sınırlarda asgari bir başarı sağlamıştır. Önemli bir işçi kitlesinin Türk Metal çetesinin yönettiği bir sendikayı terk etmesi MGK sendikacılarının suratında patlayan okkalı bir şamar olmuştur. Daha önemlisi, bu gelişme, Türk Metal çetesinin Türk-İş'in tepesini ele geçirme hesaplarını da şimdilik boşa çıkarmıştır. Türk Metal mafyasına indirilen asıl darbe de budur.

İşçi öfkesinin Türk Metal'in başındaki çetenin sultasını kökten sarsıp devirememesinin sorumluluğu tümüyle DİSK'in ve Birleşik Metal-İş'in başındaki sosyal hain güruha aittir. Birleşik Metal bünyesindeki ilerici işçi potansiyeli Türk Metal'den kopan işçi kardeşleriyle dayanışma eğilimli gösterip, bu kopuşu derinleştirmek ve MESS patronlarına kendi koşullarını dayatmak için greve çıkmaya hazırken, solcu geçinen bu sosyal hainler satış sözleşmesini imzalayarak süreci baltalamışlardır.

İkincisi; Renault'tan başlayan hareketliliğin hiçbir önderlik ve organizasyona dayanmaksızın yaygınlaşması,

işçi sınıfının birlikte davranma yeteneğinin ve bunun ortaya çıkardığı birleşik gücü somut olarak gözler önüne sermiştir. Daha da önemlisi, Renault işçileri şahsında çakan bir ilk kıvılcımın metal işçilerinin eylemliliğinin hızla büyümesine vesile olmasının kitle hareketinin gelişme dinamiğine yeni bir gösterge oluşturmasıdır. Burada Marksizmin kitle hareketinin patlama ve büyüme dinamiklerine ilişkin saptamalarının somut bir doğrulanması ile karşı karşıyayız. Bu çıkışın daha derin sonuçlara yolaçamamış olması ise, bugünkü kendiliğinden hareketin gücü, çapı, derinliği, dayandığı dinamikler ve sahip olduğu mevcut imkanlarla ilgili bir sorundur.

Mevcut hareketliliğin iktisadi nedenlere dayalı olması, öfkenin sendikal çetelere yönelmesi ve bu ani öfke patlamasını nispi bir durgunluğun izlemesi, kitle hareketinin gelişme mantığına son derece uygundur. Genelde sınıf hareketliliği, özelde ise bu son hareketlilik için önemli olan, işçi yığınlarının istemlerini elde etmede ne ölçüde başarılı olup olmadığı değil, giriştiği mücadele içinde kazandığı eğitim ve deneyim, edindiği mücadele bilinci ve geleneğidir. Sözkonusu olan Türk Metal gibi mafya çetesinin yönettiği bir sendikada örgütlü işçiler ise, bu apayrı bir önem kazanmaktadır. Türk Metal bünyesindeki bu aynı işçiler daha ikibuçuk yıl önce Tofaş patronunun ücretsiz izine ayrılma istemine sessizce uymuşlar, Özbek hainin kapitalist patron lehine fedakarlık çağrısına tepki dahi göstermemişlerdi. Oysa şimdi büyük bir kızgınlık ve kinle Türk Metal sultasını sarsıyorlar.

Üçüncüsü; işçi öfkesi sendika bürokrasisine yönelen bir eylemlilik olarak şekillenmiştir. Sendika bürokrasisinin uzun süredir süren rahatlığı ve pervasızlığı gözetildiğinde, bu hiç de basit bir gelişme, sıradan sonuçları olacak anlık ve gelip geçici bir tepki hareketi değildir.

Sendikal çeteler yeni dönemde daha temkinli ve dikkatli davranmak zorunda kalacaklardır. İşçi kitlelerini denetim altında tutmak ve olası arayışların önünü kesmek için manevralara girişeceklerdir. Sendika bürokrasisinin demagojik söylemi, onu işçi kitlelerinin eylem isteğine yanıt verme zorunluluğuyla karşı karşıya bırakacaktır. Bu ise işçi sınıfı için iktisadi istemler çerçevesinde de olsa bir hareketlilik imkanı demektir. MGK sendikacılarının işçilerin nabzını okşama çabalarına hoşnutsuzluğun eylemliliğe dönüşmesini engelleme çabaları eşlik edecektir. Sendikal çetelerin böylesi ikiyüzlülükleri ise daha geniş işçi kitleleri nezdinde tecrit olmalarını kolaylaştırıp hızlandıracaktır.

Bu çerçevede sınıf hareketini bekleyen en büyük risk ise şudur: Sendikal ihanet cephesi sermayeye uşaklık rolüne devam edecektir. Bu durum sınıf bilinci bakımından geri, siyasal eylemlilik açısından durgun işçi kitlelerinde sendikacılara duydukları tepkinin sendikal örgütlenmeden soğumaya dönüşen bir mahiyet kazanmasına yolaçabilecektir. Bu ise işçi hareketini daha büyük açmazlarla karşı karşıya bırakacaktır. Böyle bir riski bertaraf etmenin biricik yolu, sınıfın devrimci siyasal bilincini geliştirmek ve eylemliliğini geliştirerek militanlaştırmaktan geçmektedir. Kimi kapitalist patronların daha bugünden işçilerin tepkisini bu yöne yöneltmeye çalıştığı gerçeği gözetildiğinde, sözünü ettiğimiz hususun önemi ayrıca artmaktadır.

Dördüncüsü; son eylemliliklerler sınıfın temel sektörlerde çalışan kesimlerinin sahip olduğu güç ve etki düzeyini bir kez daha açığa çıkmıştır. Bu vesileyle sözkonusu sektörlere dönük devrimci çalışmanın taşıdığı hayatiyeti ve sınıf kitleleri içinde ısrara dayalı soluklu bir çalışmanın stratejik önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu deneyim, belli alanlara dönük olarak yıllardır ısrarlı bir çalışma yürütülmesine rağmen hedeflenen sonuçlara henüz ulaşılamamış olmanın mantığını pratik olarak göstermiştir. Yine bu aynı süreç, siyasal çalışmanın somut ürünlerini belli bir verimlilikle elde edebilmenin koşullarına da gösterge olmuştur.

***

Devrimci önderlik sorumluluğu, diğer şeylerin yanısıra, bugünkü hareketin

görüntüsünün ötesine geçebilmek, onun asıl devrimci niteliğine, gücüne ve kaynaklarına ulaşabilmektir. Tepkinin mevcut biçimi ile onu yaratan derindeki nedenleri birbirinden ayırmak, bu ikincisini gözönünde tutmak, dolayısıyla hareket karşısındaki görev ve sorumlulukları da bu açıdan saptamaktır. Bu sonuncu nokta, bugünkü hareketi "tepki sendikacılara karşıdır", "işçi patron elele" gibi burjuva medyanın demagojik propagandasının gerici özünü ve Budak çetesinin Özbek çetesiyle dalaşarak hareketi saptırma manevralarının hain yüzünü sınıf kitleleri nezdinde teşhir etmek ve etkisiz kılmak için özellikle önemlidir.

Kesikli, ağır ve sancılı bir seyir izlese de, işçi hareketinin gelişme çizgisini sürdüreceğine ilişkin pek çok gösterge vardır. Yeni bir sınıf hareketi dalgasının daha güçlü ve yaygın gelişme, düzenin kolluk kuvvetlerinin müdahalesiyle karşı karşıya kaldığı ölçüde ise hızla siyasal bir muhteva kazanmasının imkanları düne göre daha fazladır.

Komünistler, siyasal mücadele sahnesine bir parti olarak çıkmanın tüm hazırlıklarını tamamladıkları bir süreçte, yükselme sancıları çeken bir işçi sınıfı hareketi gerçeğiyle karşı karşıya olmanın yüklediği sorumluluğu hakkıyla gözetmek durumundadırlar. Bu durum bir avantajdır ve komünist öncü olmanın sorumluluğu bunu en iyi bir biçimde değerlendirmeyi gerektirmektedir. Bütün güç ve olanakları seferber ederek hareketi geliştirmeli, yaymalı, örgütlemeli ve politik bakımdan geliştirmeye çalışmalıyız.

Hareketin mevcut çerçevesi, bilinç ve örgütlenme düzeyi onun en temel zaafıdır. Bu zaafın kısa sürede ve kolayca giderilemeyeceği açıktır. Sözkonusu bu zaafın hayli geniş bir kapsamı olmakla birlikte öncelikle üzerinde durulması gereken nokta, işçi hareketi içindeki ilerici ve mücadeleye önderlik edebilecek kesiminin dağınıklığı ve örgütsüzlüğüdür. Reformist cenderenin bu kesimler üzerindeki ideolojik etkisi ve siyasal basıncı durumun vehametini ayrıca artırmaktadır.

Ama öte yandan işçi kitlelerinin karşı karşıya bulunduğu iktisadi, sosyal, sendikal, siyasal vb. sorunlar hareketin gelişmesini sürekli olarak besleyecektir. Yayılarak gelişecek bir işçi hareketliliği komünist partisinin yetersizliklerini aşmasını, buna bağlı olarak işçi hareketi içindeki ileri birikimin hızla toparlanmasını, örgütlü hale getirilmesini ve etkin bir tarzda harekete geçirilmesini olanaklı kılacaktır. Bu ise işçi hareketinin zaaflarını hızla gidermenin önkoşullarından birinin gerçekleşmesi demektir. Bugün için tayin edici önemdeki bir sorunun çözüme kavuşturulması demektir.

Bugünkü sorumluluğumuz sınıf hareketini gelişip yaygınlaşmasını kolaylaştırmak ve onu siyasal mücadele alanına çekmektir. Böylesi bir sorumluluğun hakkını verebilmek elbetteki öncelikle komünist örgütlü gücün en etkin ve atak tarzda harekete geçirilmesini gerektirir. Fakat temelde belirleyici olan komünist öncünün sınıf içindeki potansiyeli açığa çıkartıp harekete geçirme yeteneği göstermesidir. Bu ne demektir? Sınıfın ileri ve öncü özellikler taşıyan kuşağını sosyalist siyasal mücadeleye kazanmak, onu siyasal sınıf bilinciyle donatmak, örgütlü hale getirmek ve komünist sınıf partisini sınıf içinde kurumlaşan bir temele oturtmak demektir. Yanısıra, sınıfın bağımsız iradesini geliştirmenin, bu temel üzerinde eylemini örgütlemenin dayanakları olacak işçi platformlarının (işyeri, işkolu, yerel, bölgesel vb. her düzeydeki komite ve organizasyonlar) oluşturulmasını teşvik etmek ya da bizzat örgütlemektedir. Sendikal bürokrasinin denetiminden ve reformist etkiden uzak, işçi sınıfının kendi kaderini eline almasının araçları olma işlevi görecek böylesi örgütlenmeler bugünkü kuşatılmışlık koşullarında son derece önemli bir işlev göreceklerdir. İşçi hareketinin devrimci örgütlülük ve devrimci önderlik sorununu kesin bir tarzda çözüme kavuşturmanın ve hareketi zaaflarından arındırabilmenin tayin edici adımları bu cephede alınacak mesafeye bağlıdır.

**EKİM**

# Partili yaşamda devrimci eleştiri ve özeleştirinin önemi

*"Bir siyasal partinin kendi hatalarına karşı tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını, kendi **sınıfına** karşı ve emekçi **yığınlara** karşı görevlerini yerine **gerçekten** getirip getirmediğini saptayabilmemiz için en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini arayıp bulmak, bu yanılgıya yolaçan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultma yollarını dikkatle incelemek, işte, ciddi bir partinin işaretleri bunlardır."* (Lenin)

Bir devrimci örgüt veya partinin ciddiyetine ve tarihsel sorumluluklarına işaret eden bu vurgular, her devrimci kadro için de geçerlidir. Devrimci sınıf mücadelesinin kavranışı, sorunlara ve sorumluluklara yaklaşımdaki hassasiyet, örgüt içi ilişkilere yaklaşım, yoldaşlar arasındaki ilişkinin politik düzeyi, kendimizi, partiyi ve mücadeleyi ne kadar ciddiye aldığımızı test edeceğimiz alanlardır.

### Deneyimlerimizden öğrenmek ve deneyimlerden ders çıkarmak

Hareketimiz parti aşamasına, kendi kusur ve yetersizliklerine karşı açık ve cesaretli yaklaşımı, devrimci eleştiri-özeleştiri silahını etkin bir tarzda kullanabilmesi ve devrimci örgüt yaşamının birçok alanını kesen değerler sistemini geliştirebilmesiyle ulaşmıştır. Geleneksel hareketten köklü bir kopuş olan çıkışımız, onun ideolojik-politik, örgütsel kültüründen sert bir kopuştur aynı zamanda. Eskiden kopmak ve yeniyi inşa etmek, eskiyeni geride bırakmak için eleştiriyi, yeni bir kültür yaratmak için ise özeleştiriyi elden bırakmamak gerekiyordu. Hatalarımıza, eksikliklerimize, sınıfsal kökenden kaynaklı zaaflarımıza vura vura bugüne geldik. Hareket olarak gelişip güçlenmemizde, kendi süreçlerimize yaklaşımımızdaki açıklık önemli bir rol oynadı. Hareketimizin toplam süreçleri, özelde de olağanüstü konferans sürecindeki; marksist yöntem konusundaki açıklık, sorunlara yaklaşımdaki özgüven, açık ve gerçek olgulara dayalı olarak hareket etme, eleştiriyi bu zemin üzerinden devrimci tarzda kullanma, tasfiyecilik sürecinden daha da güçlenerek çıkmamızı sağlamıştır. Bu bakımdan yöntemsel bir açıklığa sahip olmak isteyenler, dönüp o sürece, daha genelde de hareketimizin toplam sürecine bu gözle bakmayı başarabilmelidirler.

### Siyasal yaşam içinde görülebilir hale gelen kusur ve zaaf alanları

Devrimci siyasal yaşamın günlük akışı içersinde birçok sorun ortaya çıkıyor. Doğallığında ortaya çıkan bu sorunlar, aynı örgütsel yaşamı paylaşan devrimciler arasında eleştiri konusu haline geliyor. Siyasal yaşamın bir dizi alanında ortaya çıkan sorunlar (örneğin planlanan bir çalışmanın yapılmaması, zamanında hazırlanması gereken bir yazının gecikmesi, alman görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi, kural ve ilkelere riayet etmeme, disiplinsiz ve düzensiz yaşam alışkanlıkları vb.) yoldaşlar arasında gereksiz gerilimlere ve tartışmalara neden olabilmektedir. Bu sorunların ortaya çıkmasında değil ama giderilmesinde, eleştiri mekanizmasının yerli yerinde ve amaca uygun bir tarzda işletilebilmesinin örgüt içi yaşamda önemi büyüktür. Sorunlara ya da bu sorunları taşıyan yoldaşlara müdahale nasıl olmalıdır? Devrimci siyasal faaliyetin gereklerini yerine getirmek, devrimci iç yaşamı oturtmak için nasıl hareket etmeliyiz?

### Soruna müdahaleyi nasıl yapmalıyız?

Tutarlı ve ciddi devrimcilerin -veya partilerin- sorunlara yaklaşımının temelinde "Proletarya devriminin ve komünist partisinin çıkarları herşeyin üzerindedir." ilkesi esastır. Hareket noktası burasıdır. Bu en basitinden en karmaşık sorunlara kadar böyledir. Sorunların çözümünde bireysel kaygılar değil, sınıfsal bakış esastır. Gündeme gelen müdahale bireyler

arasındaki ilişkinin ve birey ile örgüt arasındaki ilişkinin hassas bir noktasını oluşturur. Eleştiri-özeleştiri denilen mekanizmanın devrimci bir tarzda kullanılması gerekir. Sorunların üzerinden gelebilmenin en etkin araçlarından biri olan bu mekanizma, devrimci bir temelde ele alınamadığı koşullarda ise ilişkilerde yıpranma ve zayıflama, gelişme değil, darlaşmaya ve kısırlaşmaya kaçınılmaz olarak yol açar.

Eleştiri-özeleştiri silahı devrimci bir tarzda nasıl kullanılacaktır? Bu sorunun en özlü cevabı gerçeğe dayalı olması ve açıklık zeminine oturmasıdır. Bununla birlikte eleştirinin tahlile ve anlamaya dayanmasıdır. Sorun veya zaafı kendi içinde değil, ortaya çıktığı maddi toplumsal zemin, süreçleri üzerinden ele alınmasıdır.

Bireysellik alanına sıkıştırılan her eleştiri-özeleştiri, sorunların anlaşılmasını ve çözümünü değil, çözümsüzlüğü üretir. Bu da yıpranma ve kendini tekrardır.Yapılan eleştirinin yapıcı ve geliştirici olması için kişisel ilişkiler alanından çıkıp, politik bir zemine oturabilmesi gerekmektedir.

Bundan şu anlaşılmalıdır; siyasal yaşamımızda ortaya çıkan sorunlar örgütsel işleyiş normları içersinde, organlarda, birimlerde ortaya konulup tartışılmak, çözümlenmek durumundadır. Bireylerin kendi kafalarına göre hareket etmelerinin önüne de ancak böyle geçilebilecektir. Örgütsel kurumlaşma ve işleyişin oturtulamadığı koşullarda sıkça yaşanagelen bu tip sorunlara, organ çalışma tarzına gerçek anlamıyla geçilebildiğinde müdahalenin de zemini oluşmuş olacaktır. Bu örgüt kimliğinin oturmasıdır da aynı zamanda. Kuşkusuz bu sorunların tamamen ortadan kalkacağını anlatmıyor. Sorunlar yine olacak, yine yaşanacaktır. Önemli olan sorunlara müdahalenin zeminini yakalamak ve örgüt içinde gerçekten devrimci bir atmosfer yaratabilmektir.

### Küçük-burjuva sınıfsal kimlikten kaynaklı zaafların sökülüp atılması

Her hata ve zaafın gerisindeki sınıfsal kimliği anlamak gerekir. Bunun anlaşılabildiği koşullarda, daha doğrusu yapılan eleştiri tam da bu zemine vurabildiği koşullarda işlevli olacaktır. Eleştirinin içeriğine ve yöntemine olduğu kadar biçimine de özen göstermek gerekir. Eleştiriyi dostumuza, bir yoldaşımıza yapıyoruz. Düşmana değil ! Eleştiri ne kadar "sert" olursa olsun karşımızdaki bizim yoldaşlığımızı ve içtenliğimizi hissedebilmelidir. Diğer taraftan eleştirilen yoldaş, kendisine yöneltilen eleştiriyi büyük bir rahatlık ve memnuniyetle karşılayabilmelidir. Çünkü yapılan eleştiri onun kusurlarını aşmasına, kendini yenilemesine ve parti faaliyetinin güçlenmesine hizmet etmesi amacıyla yapılıyor. Kollektif bir niteliği vardır, kaygı partinin ve devrimin çıkarlarıdır. Bu bakımdan eleştiriyi kabullenmekte ve özeleştirinin yapılmasında cesaretli olunabilmelidir. Kusurlarda tutuculuk ve eleştiriye kapalılık gelişmeye değil, gerilemeye yol açar. Eleştiriyi anlamak ve zaafları aşmak için samimi bir çaba ortaya koymak, bir devrimci tokluk ve güvenle gerçekleşebilmelidir. Yapılan eleştiriyi dinlemek, anlamaya çalışmak, gelişmenin bir aracı haline getirme perspektifiyle hareket etmek gerekiyor. Günah çıkarmaya değil, zaaaflarımıza karşı tahammülsüz olmaya ihtiyaç var. Kendi zaaflarına karşı tutuculuk gösteren ve eleştiriye açık olmayan bir devrimci iflah olmaz bir küçük burjuvadan başka birşey değildir. Bu kişilikler eleştiriyi ya kabul etmez ya da karşı bir eleştiriyle karşılarlar. Eleştiriyi kendisilerine yöneltilmiş bir hakaret olarak algılarlar. Ya küskünlük yaşar ya da hırçınlaşarak apolitik bir ortam yaratıp kişisel bir sorun derekesine düşürürler. Kendini aşmak ve yenilemek bir özgüven sorunudur da aynı zamanda. Küçük-burjuva kişiliği yenen ve yenmeye aday olan devrimciler ancak geleceğe yürüyebilir ve geleceği kucaklayabilirler. Küçük-burjuvazinin tepkilerini devrimcilikle bağdaştırmak mümkün müdür? Bu kişiliğin proleter devrimciliğine uzak olan tavır ve davranış biçimlerinde ısrar göstermesi nasıl açıklanabilir? Bir parça kendi dar kabuğundan çıkmak ve kişisel olarak değil de sınıfsal düşünebilmek ve bunun içinde o "dokunulmaz kişiliğine" "dokundurmak" niye bu kadar zor olabiliyor?

### Yenilenme ve yetkinleşme sürekli ve sınırsızdır

Proletaryanın manevi ve siyasal ağırlığının hissedileceği koşullar ortaya çıkana kadar parti kültürü ve değer yargılarının egemen olmasında çok temel bir zorluk alanı olan küçük burjuva

sosyal zemin ve onun yarattığı sorunlar, bu süreç içersinde değişik düzeylerde ortaya çıkacaktır.Siyasal sınıf çalışmasında yetkinleşme ve sınıftan kazanılacak olan güçler küçük burjuva sınıfsal kimlik dönüşümünün de hızlanmasını sağlayacaktır.

Her yeni dönemin yeni zorlukları ve sorunları olacaktır, bundan dolayı da her dönemin koşullarına uyum sağlayabilmek, kendini yenilemeyi proleter sınıf zeminine dayalı bir çabayı göstermekle mümkündür.

Bugün ortaya çıkan bir dizi kusur ve zaaf alanlarına ilişkin yaklaşımımız tavizsiz olmak zorundadır. Bu aslında proletaryanın sınıfsal kültürüne yabancı olan tüm zaaf alanlarına karşı tavizsiz ve tahammülsüz olmak demektir. Partinin havasını kirletecek olan tüm alışkanlıkların temizlenmesidir de.Yeni kültür, yeni gelenek iddiası sözde değil, yaşamda anlamını bulacaktır. Genç ve yeni yetişmekte olan yoldaşlara yaklaşım kuşkusuz ki daha farklı -eğitici ve geliştirici- düzeyde ele alınacaktır. Onlarda ortaya çıkan kusurlara ve yanlış anlayışlara müdahale de kadrolaşma ekseninden kurulacak, hoşgörü ve anlayış esas alınacaktır.

Açıklık! Devrimci aleniyet! Işık, daha çok ışık! vb... Bu veciz sözlerin bizim bugüne kadar ki örgütsel yaşamımızda karşılığı hep oldu, olacaktır da!

Yine siyasal sınıfsal kimlikten kaynaklı kusurlara karşı yaklaşım, tam da gerçek olgular üzerinden ele alınmalıdır. Kendi gerçekliğine karşı açık ve acımasız olmak. Partili olmak bugün diğer şeylerin yanısıra bir iradi güçle sürdürülen iç mücadeleyi zorunlu hale getiriyor. Proleter devrimciliğine yabancı her tutum, davranış, anlayış, algılayış ve yaşam biçimine karşı şiddetli bir iç mücadele! Kusurlara karşı sözde esnek liberal tutumlar oportünist uzlaşmalarla sonuçlanmaktadır. Bizim şiarımız ise net bir biçimde **devrimci çatışma ve kenetlenme** olmalıdır ! Bu temellerde kurulan iç ilişkiler de, yoldaşlar arasındaki maneviyat da güçlenecek, saygı ve güven de bir temele oturmuş olacaktır. İlişkilerde liberalizm ise çürüme ve dejenerasyona kapı aralayacaktır.

Biz de güçlerin önemli bir ağırlığını, küçük burjuva toplumsal katmanlardan gelenler oluşturuyordu. Bugün ağır ve sancılı bir gelişim içinde de olsa işçi sınıfı içinden belli güçleri kazanıyor olmakla birlikte, güçlerimizin sınıfsal kimliğindeki ağırlığı küçük burjuvazi oluşturuyor. Diğer taraftan sınıf içinden kazanılıyor olsa da, devrimci bir sınıf haline gelemediği koşullarda, işçiler üzerinde de burjuva ideolojik etkinin varlığı, parti için insan faktörünün uzun bir dönem daha sorunlu olacağını anlatıyor. Sistemin organik bir parçası olarak varlığını sürdüren işçi sınıfı, devrimci siyasal sürece giremediği koşullarda, egemen burjuva ideolojisinin değer yargıları ve anlayışı ile düşünür ve yaşar. Bizdeki insan niteliği de bu etkilenmeden muaf değildir. Küçük burjuva sosyal ortamdan ya da fabrika ortamından gelsin, farklılıklar olmakla birlikte küçük burjuva düşünüş ve algılayışı taşıyan insan faktörüdür sözkonusu olan. Partili kimlik, düzenin açtığı zaaf alanlarına karşı sistemli bir ideolojik mücadeleyi zorunlu hale getiriyor. Yine de güvencemiz siyasal sınıf çalışması ve organlarımızın da böyle bir çalışma içersinde sınıfsal niteliğinin güçlendirilmesidir.

Partinin sınıfsal kimliğinde dönüşüm yaşaması, tam da bu dönüşümü sağlayacağı maddi toplumsal zemin olan işçi sınıfına dönük bir siyasal faaliyet içersinde gerçekleşecektir. Bununla birlikte ideolojik politik eğitim, parti saflarındaki ideolojik güçlenmeyi arttıracak, parti öncesi yaşanan sorunların da en aza inmesini sağlayacaktır. İdeolojik politik eğitimi klasik ML eserleri okumakla sınırlı olarak algılamamak gerekir. Sınıfa dönük siyasal çalışma eksenine oturan, onu devrimci politik faaliyet ile etkileme ve eylemini geliştirme ideolojik kimliğin gelişmesinde esastır.

## Sonuç

Tüm sorunlu ve sıkıntılı süreçlerine rağmen, bugün partimiz bir kültür ve değerler sistemini kendi içinde oturtmayı başarmıştır. En azından partinin omurgasını oluşturan kadro birikimi bu bakımından güvenceye alınmıştır. Kazanılmış güçlü mevziler üzerinden, tüm örgütün bir yenilenme atılımı yaşayacağı bir sürece girmiş bulunuyoruz. **Partili mücadele günlerine!** Bu, kanın tazelenmesi, hücrelerin yenilenmesi ve dokunun arınması sürecidir. Tüm yoldaşlarımız bu sorumluluğun hakkını verme bilinciyle hareket edecekler," Ekim davası"nm bu topraklarda kazanılmasının onurunu taşıyacaklardır. Öyleyse kavgayı yüreğimizde, bedenimizde ve bilincimizde daha da harlamak için görev başına!

**F. SERTAÇ**

# Yeni güçler ve dönüşüm sorunu

Yeni güçlerin dönüşümü ve örgütlenmesinde yaşanan tıkanma ve sorunlar, konuyu daha ayrıntılı değerlendirmeyi gerektiriyor. Yeni güçlerden kastımız daha çok, saflarımıza akan genç yoldaşlardır. Şüphesiz konu, parti ve sınıfın ihtiyaçlarından bağımsız kavranamayacağı gibi, sınıf hareketinin ve toplumsal süreçlerdeki dönemsel farklara denk düşen, dönüşümdeki zorlanmaların arka planından da ayrı tartışılamaz.

Birey herşeyden önce yaşadığı ya da devraldığı yaşam tarzının dolaylı ya da dolaysız yansımasıdır. "İç dünya" diye tabir ettiğimiz, yaşanılan somutun dışavurumudur. Bireyin dönüşümündeki hız, yaşanılan dönemin atmosferiyle doğrudan ilgilidir. Gelinen sınıfsal köken, alt kültürler (din, mezhep, milliyet, aile biçimi vb.), dış dünyayla ilişki kurma tarzı (okul, iş hayatı, kahve, kitle örgütleri, sanat, spor vb.), gelinen yerdeki doğa koşullarının farklılığı, genetik özellikler vb. toplam olarak bireyin dönüşümündeki hızı, farklı düzeylerde ileriye ya da geriye doğru güçlendirir. Yalnızca yaşanılan dönemin egemen sınıf ve kültürü değil, aynı zamanda arkaik özellikler taşıyan feodalizm, ara mülkiyet ilişkileri dönüşümün kendisini etkiler. İleriye ya da geriye, olumlu ya da olumsuz. Örneğin, kimi durumlarda alt kültürler, ezilmenin basıncıyla ileriye dönük eğilimleri, bireyin yeniliklerden korkması isegeriye dönük eğilimleri güçlendirir.

Tespit etmemiz gereken temel noktalardan birisi, bireyin dönüşümünün sınırlarına ilişkindir. Her bireyde bu sınırlar değişkendir. Bireyin düzenle kurduğu ilişkinin güçlü ya da zayıf yanları dönüşümün sonal sınırlarını da gösterir bize. Bu sınırların acemice zorlanması (akla kara karşıtlığında olduğu gibi) bireyin gerisin geriye alt kültürüne dönüşünü hızlandırır. Yüzyılların egemenlik ilişkilerinin bir çırpıda atılabilmesi mümkün değildir. Buradan başka bir sonuca geçebiliriz. Dönüşüm ve gelişimin kendisi kerteli bir dönüşümdür. Üretim ve mülkiyet ilişkilerindeki altüst oluş dönemleri bu süreci ne kadar hızlandırsa da üst yapının "soyut" kurumları uzunca bir zaman devam eder. Bugünün elbisesinin, komünist toplumun bireyine dar geleceği kuşkusuzdur. Sınıflara ait bireyler de üretim ve mülkiyet ilişkisi karşısındaki duruş biçimiyle belirlenir. Egemen sınıfın kültürüyle besleniyorsa, işçiyi makinasınm başından ayırdığınızda (ya da ötesinde düşündüğünüzde) diğer sınıf ve ara katmanlardan farklı bir platforma sokamazsınız.

Siyasal örgütsel yaşamla temasa geçen birey, katıksız haliyle başlamaz bu işe. Toplumsal yaşamın kendisine yansıyan yasakları ve sınırları bir biçimiyle, farklı bir tarzda varolma çabasına zorlar bireyi. Aile yaşamının sıkıcılığı, öğrencilik, insan ilişkilerinde tatminsizlik, beğenilip beğenilmeme kompleksi (güzellik, çirkinlik, vb.) bireyin özgürleşeceği alana yönelmesini zorlar ya da tersinden çürütür. Aileden kopuşu gerçekleştirme, üniversiteyi bırakma, askere gitmeme, sevgiliden ayrılma vb. düzen kurumlarmdan kopuşun biçimsel ve bir o kadar da kolay olan yönüdür. İç dünyadaki yansıyan biçimi ise çok daha inatçıdır. İç dünyayı teorik olmayan tarzda üst yapıya benzetebiliriz. Teoriyle pratik arasındaki ayrım, somut ile soyut dünyanın arasındaki ilişkiye benzer. Bu birliktelik kurulabildiği ölçüde, düzenin tümünden değil ama önemli bir kısmından kurtulabiliriz. Gerçek kopuşu, toplumsal dönemin nesnelliğinden kopardığımızda, dönüşümün kendisi de kumdan kalelere döner. Nesnelliğe yapılan temel vurgu, verili dönemin kanıksanmasına değil, yalnızca dönüşümün sınırlarına ilişkindir. Nesnel temelinden koparılmış öznel müdahalenin sonuç vermesini beklemek, felsefi düzeyde de komünistlere yabancıdır. Burdan çıkarılması gereken temel sonuç, biçimle öz arasında bir farkın olduğudur. Düzenin kurumlarından biçimsel kopuşun, devrimci bir kopuş haline gelebilmesi

hem kerteli bir süreçtir hem de öznel ve nesnel süreçleri birbirine yakınlaştırma çabasıdır. Bireyin "zaaflarına" karşı acımasız oluşu amaç değil araçtır. Sorun bu çabanın sürekli oluşunda yatmaktadır. Sonuçlarına hangi düzeyde varacağı, dönüşümün sınırlarını gösterir. Farklı sınıf ve kültürlerden gelen devrimcileri aynılaştırmak mümkün değildir. Amaç, komünist yaşamı idealize etmek değil, anlamak, kavramak ve dönüştürmektir.

Üniversiteyi kazanan gençliğin önemli bir bölümünün, uzak bir il ya da bölge seçmesinin ardında biçimsel yönden aileden kurtulma duygusu yatar. Taşranın geleneksel ilişkileri ve yasakları, buradan kaçmak için yeterlidir. Karşı cins ilişkisi yasak ya da sınırlıdır. Birey özgürce yaşamak ister. Buradaki özgürlük talebi, burjuva özgürlükler alanında bulur karşılığını. "Özgürlük", tüketici toplumun tipik bir versiyonudur. Sorumsuz yaşamak, çalışmamak vb.

Korku, egemen düzenlerin bireyi kendisine bağlamak için yarattığı temel duygudur. Bireyin şekillenmesindeki en önemli dönem çocukluk ve bluğ dönemidir. Büyüklerden korkuyla başlar herşey. Anne ve babadan korku, öğretmenden korku, çırağın ustadan korkusu, yalnızlık korkusu, cinsel yabancılaşma ve korku... Karakter özellikleri de bu dönemde şekillenir. İçe kapanıklık, güvensizlik, kompleks, kibirlilik vb. Bunun ardından geleceğe güvensizlik, devlet terörüne maruz kalma, cezaevi... Biçimsel yönden korkuyu yenmekle gerçek arasında her zaman bir mesafe vardır. İşkencenin soyut düzlemde, psikolojide yarattığı korku, fiziki ve somut işkenceden her zaman daha güçlü ve tehlikelidir.

Bireyin zaaflarının açığa çıkma riskinin en yüksek olduğu yer, kuşkusuz ki örgütsel yaşamdır. Aynı zamanda gizlendiği alandır da. Eski ile yeni sürekli çatışma halindedir. Ayrıca bireyin zaafları eşit olmadığı gibi, aşma noktasında da bir eşitsizlik sözkonusudur. Topyekün dönüşüm sözkonusu değildir. Tutuculuk sergilenen bir zaaf, aşılmış olan bir zaafı yeniden açığa çıkarma potansiyeline sahiptir. Yani bireyin dönüşümü bıçak gibi keskin olamaz. Aşılan yerde, farklı biçimlerde dönemin ihtiyaçlarıyla doğru orantılı olarak farklı bir biçimde yeniden ortaya çıkabilir.

Bireyi toplumsal yaşamın kendisinden soyutladığımızda, zaaf olarak ifade ettiğimiz birçok şey insani taleplerdir diye de düşünebiliriz. Örgüt yaşam sınırlayıcı ve kısıtlayıcılığı öznel bir talep değil, sınıflar mücadelesinin zorunluluğudur. Zorunluluğu bilince çıkararak özgürleşebiliriz. Birey, ihtiyaçları konusunda kendisine açık olabilmeli, bastırmamalıdır. Bu durum, bireyin iç sıkıntıları içerisinde boğulmasına neden olabilir.

Partimizin en temel sorunlarından biri, eldeki mevcut güçleri iyi tanımak, zaafları ve yetenekleri konusunda açık olmaktır. Bu yapılamadığı ölçüde mevcut güçleri ilerletmek, iç zayıflıkları aşmak mümkün değildir. Dönüşümde yaşanan zorlanma alanlarını açığa çıkarmak, izlenecek hat konusunda çok farklı araçları devreye sokarak dönüşümü adım adım hayata geçirmek gerekiyor. Yeni devrimcilerin kazanılması, ilerletilmesi, bir üst düzeye çıkarılması sorununda yaşanan problemlerin bir kısmı nesnel, diğer yönü ise yerel inisiyatiflerin davranış tarzlarındaki hatalardan kaynaklanmaktadır. Eğer partimiz, on yıllık bir sürecin birikiminin damıtılmış bir ifadesiyse, elindeki yeni güçlerin gelişim süreçleri konusunda ön varsayımlarda bulunabilmelidir. "Dur bakalım, zaman ne gösterecek" yaklaşımı gözlem ve tahlil yetersizliğinin bir ifadesidir. Yerel inisiyatiflerde deneyimli bir örgütçü, genç yoldaşıyla yapacağı birkaç saatlik sohbetle bile olsa yoldaşını tanıyabilmeli, neleri aşması gerektiğini ve nereye kadar yürüyeceğini kestirebilmelidir.

Bu söylenenler "geçici yol arkadaşlığı" üzerine değildir. Bu yoldaş iyi bir örgütçü mü, ajitatör mü, entellektüel düzeyi nedir, olaylara bakışta bütünlüklü bakabiliyor mu, teknik beceri düzeyi nedir, girişken mi, tutuk mu, soğukkanlı mı, heyecanlı mı, romantik bir kişiliğe mi sahip? vb... "Ayrıntılara bu kadar takılmamak gerekir. Biz psikiyatrist değiliz. Önünde yapacağı iş belli. Yaparsa yapar, yapmazsa düşer" mantığı partimize yabancıdır. Soruna böyle düz bir biçimde ve mekanik yaklaşamayız. Yerel inisiyatiflerde böyle yaklaşımların olabileceğini düşünüyorum. Eğer amaca bu kadar kestirme yoldan ulaşma şansımız olsaydı sorun çözülürdü. Bu sorunların yerel inisiyatiflerde gündeme gelişi, kendimizde

aşmamız gereken zaaflara da işaret ediyor. Yersiz tahammülsüzlük, sabırsızlık, uzun soluklu düşünememe...

Genç devrimciler, siyasal yaşama adım attıklarında eğer kendi doğal ortamları dışında bir kente gelmişlerse kendilerine önce iyi bir arkadaş ve dost ararlar. Bu dostluğu, arkadaşlığı doğallığında yaşayamayan devrimci kendisini "kapatır". Bu yoldaşların önüne istediğiniz kadar çalışma planları çıkarın, "şöyle şöyle yapacaksın", "yayınlar şöyle okunmalı, kitaplar şöyle", "fabrikaya gireceksin, şöyle yapacaksın", "gazeteye niye yazmadın", "gündemi niye takip etmiyorsun", "kaç gazete veriyorsun", "bunlar niye dönüşmedi"... Burdaki soruların önemini, niteliğini karartmak değildir söylenmek istenen. Örgütsel beceriklilik "tereyağından kıl çekmeye benzer", yoksa "bir çuval inciri berbat edersin". Yeni yoldaşının sorunlarını öğrenmek, aşmasına yardımcı mı olmak istiyorsun; bunu mekanik, düz bir mantıkla değil, zorlanmadan doğallığında yapabilmelisin. Hatta yoldaşının sınıfsal kökenine sürekli vurgu yaparak, "başına kakarak" o kimlikten kurtulmasını sağlayamazsın.

Proletarya partisi, sınıfın yalnızca seçkin önderlerini (örgütçüler, ajitatörler vb.) bağrında toplar. Neden? Çünkü, düşkünleşmiş bir toplumda örgütçü kimlikler daha sınırlıdır. Ayrıca eşitsiz gelişimi eklemek gerekiyor. Bizim, genç güçleri fabrikalara göndermemizin kuşkusuz bir mantığı vardır. Emek süreciyle tanışmasını sağlamak, kimi zaaflarını aşmasını kolaylaştırmak, öncü bir işçi kimliğine ulaşmak vb. Lakin, fabrikalara yüzlerce devrimciyi sokmuş olsak bile örgütçü yeteneklerini geliştirecek sınırlı sayıda insan olacaktır. Bir kısmı da yalnızca "işçilik" yapacaktır. İçinden geçtiğimiz dönem, durgun bir dönem. Geçmişte fabrikalara sokmakta zorluk çekiyorduk. Şimdi de tersinden işçiliğin kanıksandığını görüyoruz. Edilgen, kendisini üretemeyen, rüzgarın önünde yaprak misali savruluyorlar.

Tersinden yaşanan başka bir sorun da, fabrikaya soktuğumuz yoldaşımızı "sık boğaz" eden yaklaşımdır. "Ne yaptın yoldaş", "kaç ilişkin var", "acil şekilde şöyle yapmalısın"... Yeni yoldaşımız kimi ilişkiler kuruyor. Gazete vermek vb. Ama ilgili işçiler, gün gelip soğuk davranmaya başladığında, tersinden ağırlığın altında ezilmeye, zaten zayıf olan devrimci inanç ve ideolojik yetersizlikten dolayı, düşme eğilimi gösterebiliyor.Yerel insiyatiflerde bu denge iyi tutturulmalıdır. Kuşkusuz nesnel yön burada önemli. Ama öznel yönden doğru bir yaklaşım ve hassasiyet gösterilmezse, olumsuz sonuçlarda artış ortaya çıkıyor.

Siyasal yaşama yansıyan kişilik özellikleri farklı farklıdır.Ve bunları eşitlemek mümkün değildir. Kimi yumuşak başlı, hoşgörülüdür kimi sert görünüşlü, hemen parlayan bir tiplemedir. Kimi içe kapanık, toplulukta konuşmakta tutuktur, kimi canlı ve hareketlidir, içe kapanıklığını ve duygusallığını bu biçimiyle gizler.

Kapitalizme görece geç girmiş bizim gibi toplumlarda (özellikle Asyatik toplumlarda) bireyin şekillenmesi daha farklıdır. Bu toplumlarda bireylere tapınma, kendi yetersizliklerinden kaçmanın zeminidir. Tapınma eğilimleri güçlüdür. Siyasal demokrasi mücadelesi içinde yeterli olgunluğa gelmemiş sınıflar ve bireyler, öznel otoriteye ve kariyere daha yatkın bir özellik taşırlar. Zorunlu nesnel bir kötülük olan bu tarz, ancak komünizmde çözülebilir. Bunu, bu aşamaya kadar verilecek mücadeleleri karartmamak kaydıyla anlamak gerekiyor.

Örgüt yaşamımızda alabildiğine farklı kişilik biçimleriyle karşılaşabiliriz. Çocukluk ve gençlik döneminde horlanmış, değer verilmemiş kötü bir yaşamdan gelen birey, örgütsel yaşamda verilen yoldaşça değerden dolayı "şımarabilir". Seçkincidir, alt ilişkileri ezmeye ve tahammülsüzlüğe yatkındır. Biçime özden daha fazla değer verebilir. Bürokratik tiplemeye yatkındır. Bir başka tipleme kendi zaaflarına karşı acımasızlığı üzerinden yoldaşları nezdinde kendisini yerden yere vurur. Ama iç dünyasında farklı düşünüyordur. Örgütün, kendisini birgün haklı çıkaracağını bekler. Bir başkası, kendi içinde sorunlarına karşı mücadele veriyordur ama yoldaşlarına açma konusunda isteksizdir. Özgüven eksikliğini yaşayan bireylerde daha yatkın bir davranış tarzıdır. Kimileri kendine hayrandır, dünyayı onlar yaratmıştır, yoldaşlarına yukardan bakarlar.

İçinden geçtiğimiz dönemin dolaylı bir etkisi olsa gerek; yeni devrimcilerde görülen önemli zaafiyet alanlarından birisi de teoriye gösterilen ilgisizliktir. Anlam verememek işin

bir yanı. Ama temel sorun teoriyi ihtiyaç haline getirebilmekte yatıyor. Kim yapacak bunu? Kuşkusuz aynı evi paylaşıyorlarsa ideolojik düzeyi daha iyi olan yoldaşımız. Yerel inisiyatifler, yönetici organlar, genç devrimcilerin eğitimi konusunda da kimi isteksizliklerde bulunabiliyorlar. Sorun, kitap listesi çıkarmak, eline tutuşturmak değildir. Okuma ihtiyacının gereklerini kavratmaya yönelik adımlar atabilmektir. Tartışmak, düzeyini belirlemek, kerte kerte tüm gelişimini izlemek ve sürekli duruma uygun müdahaleler geliştirebilmek gerekiyor.

Diğer bir sorun, partimize farklı sınıf ve katmanlardan gelen bireyleri yetenek ve kapasite üzerinden belli kurumlar aracılığıyla geliştirebilmekte yatmaktadır. Herkesi yerli yerine oturtmak, Parti'nin daha fazla niceliğe ulaşmasını sağlamak gerekiyor. Farklı yetenekleri ve eğilimleri olan bireyleri bunun üzerinden güçlendirmek, ilerletmek, daha bir üst düzeyde kazanma perspektifiyle hareket etmek zorundayız. Özellikle söylenenler açık alan çalışmasında önemli bir yer tutuyor. Açık alan çalışmasını bir yayın faaliyeti ve ona endeksli bir pratikle eşleştiremeyiz. Kurumsallaşma, bunun için çok önemlidir. Örneğin müzik eğitimi almış ya da bu alana yönelik eğilimi güçlü olan birini fabrikaya sokmaya çalışmak, sürekli afiş ve benzeri çalışmalara zorlamak dönüşümün mekanik kavrayışını gösterir bize. Bizim ve sınıfın acil ihtiyaçlarının olması soğukkanlı düşünmemizi ortadan kaldırmamalıdır. Çok daha geniş bir pencereden bakabilme refleksi gösterebilmeliyiz.

Partili olmak; dönemin tüm ataletine rağmen heyecanı, umudu, devrimci romantizmi asla elden bırakmadan sorumluluklara yüklenmemizi zorunlu kılıyor. Aşırı realizmin, yoğun pratiğin, hayal edebilme gücümüzü engellememesine özel bir önem vermeliyiz. Ütopyaları körelmiş bir dünyanın tek umudunun bizler olduğumuzu unutmamak, bu bilinci kendimizde ve proletaryada ete kemiğe büründürmek için azami çaba!

**Bektaş GÜNEY**

# *12. mücadele yılında partiyi kazanan hareketimizi coşkuyla selamlıyoruz*

En sınırlı olanaklarla ve son derece elverişsiz bir tarihsel dönemde (Sovyet Birliği'nin yıkılışı ve Doğu Avrupa ülkelerindeki çöküşler) yola çıktık. Sosyalizme ve işçi sınıfına inançsızlığın geliştiği, teslimiyet ve tasfiyeciliğin derinleştiği bir süreçte sosyalizm bayrağını kıskançlıkla sahiplenen bir avuç komünistin omuzlarında yükseldi örgütümüz. 11 yıllık mücadele süreci sonunda hareketimiz sınıf mücadelesi tarihinde onurlu yerini almakla kalmadı, partili bir düzeye ulaşmayı da başardı.

Bugün olduğu gibi yarın da onur duyacağımız bu 11 yıllık mücadele tarihi, parti öncesi inşa örgütü olan örgütümüzün tarihsel misyonunu tamamladığı bir tarihtir de. 12. mücadele yılında yerini sosyalizm idealimizin temel aracı ve sınıf savaşımının savaş kurmayı olan partimize bırakan örgütümüzü 11. kuruluş yıldönümünde son kez selamlamanın onurunu yaşıyoruz. Bu onur ve kıvanç aynı zamanda örgütümüzün yerini bıraktığı partimizin doğumundan dolayıdır.

Resmi olarak ilan edilsin ya da edilmemiş olsun, partimiz doğmuştur. Örgütümüzün 12., partimizin ise doğum günü olan bugün, bu çifte onuru ve coşkuyu yaşıyoruz.

Şimdi tüm komünist kadro, militan ve sempatizanın bu onuru ve coşkuyu eyleme, inanç ve bağlılığı sınıf düşmanlarımıza karşı öfkeye dönüştürmelerinin zamanıdır!

Şimdi herşey parti için! Parti devrim ve sosyalizm için! şiarım slogan olmaktan çıkararak tüm yaşamımızı belirleyen bir gerçekliğe dönüştürmenin zamanıdır!

Şimdi partiyi kazandık, partiyle kazanacağız! şiarını işçi sınıfı ve emekçi yığınlara özümseterek kavga şiarına dönüştürmenin zamanıdır!

**Tekoşin**

## *TC-İsrail-ABD saldırgan ittifakının ilk meyvesi: Suriye krizi*

# Savaş kışkırtıcılığına karşı devrimci sınıf çizgisi

Suriye'ye yönelik savaş histerisi gündemleşmiş durumda. Geçtiğimiz haftalarda devletin genelkurmay başkanımndan cumhurbaşkanına, başbakanından bakanına kadar hemen tüm yetkilileri ardarda Suriye ile savaşa girmenin an meselesi olduğunu açıkladılar. Burjuva medya ise savaş çığırtkanlığında sınır tanımıyor.

Olası bir savaşa gerekçe gösterilen ve güncel olarak öne çıkan neden Kürt özgürlük mücadelesinin, somutta PKK'nin Suriye'den aldığı destek ve Abdullah Öcalan'ın Suriye'de kalmasıdır.

***

Kürdistan Türkiye, İran, Irak ve Suriye tarafından paylaşılmış ve sömürgeleştirilmiş bir ülkedir. Kendi kaderini tayin ve ayrı devlet kurma hakkı ezilen kardeş Kürt ulusunun en meşru ve demokratik bir hakkıdır. Kürt ulusu yıllardır PKK önderliğinde bu en temel ulusal hakkı için özgürlük mücadelesi yürütmektedir. Sömürgeleştirilmiş ve asimilasyonu için her şey yapılmış olan Kürt halkının sömürgeciliğe karşı biriken öfkesi ve mücadele azmi bizzat PKK tarafından açığa çıkartılmıştır. Yükseltilen ulusal kurtuluş savaşı sömürgeci sermaye diktatörlüğünü daha da azgınlaştırmıştır. Kirli ve kuralsız bir imha savaşı inanılmaz bir vahşetle sürdürülmektedir.

'90'lı yılların başlarından itibaren PKK, Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerinden hakettiği desteği alamaması nedeniyle de, düzen içi burjuva çözüm demek olan" siyasi çözüm" çizgisine kaymış bulunmaktadır. Ama bu durum Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının onun en doğal ve en meşru hakkı olduğu gerçeğini değiştirmiyor.

İşte sömürgeci sermaye diktatörlüğü, PKK şahsında Kürt ulusunun bu özgürlük mücadelesini boğmak için şimdi Suriye ile savaşı göze aldığını ilan ediyor. Suriye'nin PKK'ye verdiği destek yeni olmadığına göre, krizin neden şimdi gündemleştiği sorulmaktadır. Bu sorunun yanıtı TC ile İsrail arasındaki ilişkilerin son yıllardaki seyrinde ve Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin süreçleri ve emperyalizmin buna ilişkin planlarında gizlidir.

Türk burjuvazisi ABD emperyalizminin çıkarları ve taşeronluğu ekseninde İsrail ile girdiği ilişkilerin ardından şimdi kendini güvende hissetmekte, Suriye ile kontrollü bir savaş çerçevesinde bir maceraya girebileceğini düşünmektedir. Böyle çatışmaları, gücünü göstermek ve emperyalizmin çıkarlarına bekçilik ve taşeronluğun bazı meyvelarını toplamak açısından gerekli görmektedir. İsrail'le gerçekleştirdiği ittifakı Arap ülkelerinin tepki ve girişimlerine karşı bir garanti saymaktadır. Krizin İsrail ile sıklaşan üst düzey trafiğin (Mesut Yılmaz'ın son ziyareti) ardına gelmesi anlamlıdır.

Diğer taraftan, Türk sömürgeciliği Kürt ulusal mücadelesini bir türlü asgari düzeyde de olsa ezerek, bunu siyasal-kültürel "çözüm"le birleştirememenin sıkıntısını yaşamaktadır. Kürt sorununun PKK'nin girişimleri ile (İtalya'daki son sürgünde Kürt parlementosu toplantısı gibi) giderek daha fazla uluslararasılaşması Türk sömürgeciliğini fazlasıyla rahatsız etmektedir. Kuzey Irak'taki Amerikan barışı, federatif kukla Kürt devleti adımı onu rahatsız eden bir başka sorundur. Sömürgeci diktatörlük bu gelişmeler karşısındaki rahatsızlığı zaten gizlemiyor. Gelişmeler burjuvaziye PKK'yi istediği gibi ezip, kolunu kanadını kırmadan bir emperyalist "siyasi çözüm"ün gündemleşebileceğini, zaman ve manevra alanının giderek daraldığını

gösteriyor. Suriye'ye dönük savaş histerisi işte bu koşullarda, Kürt ulusal savaşını zayıflatıp güçten düşürmenin aracı olarak ortaya çıkıyor. Türk sömürgeciliği aynı zamanda farklı emperyalist odaklara kendisinin hazır olmadığı bir "Kürt çözümü" için neleri göze alabileceğini de göstermiş oluyor. PKK'nin zayıflatılıp sıkıştırılması ve Suriye'nin belli açılardan zorlanması ABD emperyalizminin çıkarlarına uygun olduğu için, bu çıkış onun çizgisi ile de ters düşmüyor. Güncel savaş histerisinin ardında ağırlıklı olarak bu gerçekler duruyor.

***

Herşeyden önce, Suriye'nin PKK'ye verdiği destekten bağımsız olarak, kendi kaderini tayin hakkı Kürt ulusunun tartışmasız en doğal ve en meşru hakkıdır. Tam da bu nedenle, Türk sömürgeciliğinin Kürt halkına karşı yürüttüğü imha savaşı gibi Suriye'ye dönük savaş girişimi de haksız ve gericidir.

Kuşkusuz ki Hafız Esad şahsındaki Baas rejimi gerici bir burjuva diktatörlüğüdür. Suriye halkı üzerinde hüküm süren sömürü ve baskının sorumlusudur. Dahası bu gerici ve pragmatist Suriye rejimi kendi çıkarları için devrimci örgütlere kucak açmakta, ama çıkarları gerektirdiği anda karşı-devrimci tutumlar almakta, devrimcileri katletmekte, emperyalizmle her türlü işbirliğine girişmekte zerrece tereddüt etmemektedir. Suriye gericiliğinin geçmişteki ve '91 Körfez Savaşı'ndaki tutumları bunu çarpıcı örnekleridir. '70'lerde Lübnan'da Filistin halkına karşı Tel Zaatar katliamını gerçekleştiren bu rejim '91 Körfez Savaşında da emperyalizme doğrudan askeri destek vermekten çekinmemiştir.

Bunlar açık gerçeklerdir. Ancak Türkiye egemenleri de hangi hakla ve hangi yüzle Suriye Hafız Esat rejiminin diktatörlüğünden ve komşuluğa yakışmayan tutumlarından sözedebilmektedirler. Sömürü ve faşist zorbalık, sömürgeci kölelik altında işçileri, emekçileri ve Kürt halkını inleten bizzat kendileri değil midir? Bu yetmezmiş gibi, ABD emperyalizminin taşeronu olarak efendisinin yağmasından kapacağı bir kaç yağlı kemik için Azerbaycan'dan Çin Uyguru'na, Bulgaristan'dan Kosova'ya ve Arnavutluk'a kadar darbeler, provokasyonlar ve tezgahlarla kardeş ülke emekçi halklarının cellatlığına soyunan bu aynı sömürgeci sermaye diktatörlüğü değil midir? Arap halklarına karşı emperyalizme-siyonizme uşaklık çizgisinde düşmanca tutumlar içinde olan Türkiye burjuvazisinin Suriye gericiliğine yönelttiği suçlamalar ikiyüzlü iğrenç bir tutumun ifadesidir yalnızca.

Kürt halkı on yıllardır ulusal haklarını kazanmak için giriştiği mücadelelerde inanılmaz acılara ve katliamlara katlanmak zorunda kaldı. Burjuva-feodal önderliklerin elinde ödediği onca ağır bedele rağmen de hala özgürlük ve bağımsızlığını kazanabilmiş değil. Kürtlerin kanı ve gözyaşı üzerine politika yapan emperyalizmin uşağı bu önderlikler, Barzani ve Talabani, şimdilerde yeniden Amerikan barışıyla Kuzey Irak'ta bir federasyon peşindeler. PKK bu ihanet çizgisine karşı devrimci bir ulusal hareket olarak ortaya çıktı. Türkiye Kürdistan'mdaki uyanışta tarihi ve belirleyici bir rol oynadı. Ne var ki, gelinen yerde girdiği burjuva "siyasi çözüm" çizgisinin de bir sonucu olarak emperyalizm ve Türk gericiliği tarafından boğulmak ve terbiye edilerek "Filistin barışı" türü bir çizgiye mahkum edilmek isteniyor.

Kürtlerin 20. yüzyıl tarihi, emperyalizm çağında ulusal sorunun kalıcı çözümünün proleter devrimlere bağlandığı temel marksist-leninist tespitinin bir doğrulanmasıdır. Kürt emekçileri, bölgenin gerici burjuva diktatörlüklerinin ve emperyalizmin kendilerine dost olamayacağını; gerçek bir kurtuluşun, kaderlerini Türkiye ve Arap işçi sınıfı ve emekçi halklarının mücadelelerine sıkı sıkıya bağlamaktan geçtiğini anlamak zorundadır. Bağımsız-birleşik Kürdistan özlemi, emperyalizm çağında kendine yaşam hakkını ancak Ortadoğu sosyalist cumhuriyetler birliğinin yolunu açacak bir proleter-sosyalist Türkiye devriminde bulabilir.

**Emperyalizm-kapitalizmin yol açtığı gerici-haksız savaşlara ancak iç-savaşlarla, sosyal devrimlerle son verilebilir!**

Suriye'ye karşı kışkırtılan savaş histerisinin nedenleri hiç de yalnızca Kürt ulusunun özgürlük mücadelesine karşı sömürgeci

tahammülsüzlükle sınırlı değildir. Bu öne çıkan güncel bir nedendir. Ama Türk devletinin komşu halklara karşı düşmanlığı çok daha temelli nedenlere dayalıdır.

*"Emperyalizme bağımlılık ile tekelci burjuvazinin bu temel üzerinde yükselen gerici sınıf egemenliği Türkiye'nin izlediği geleneksel dış politikanın genel tarihsel ve sosyo-ekonomik temelini oluşturmaktadır. Bu politikayı emperyalist sistemin genel çıkarları, ABD emperyalizminin temel ve dönemsel çıkarları ve ancak bu genel çerçevede ve onunla uyum içinde Türk burjuvazisinin kendine özgü çıkarları belirlemektedir."* (*3. Genel Konferans/ Değerlendirme ve Kararlar*, s.56)

Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun çökmesinin ortaya çıkardığı yeni durum; Türkiye kapitalizminin ulaştığı sermaye birikimi düzeyindeki yayılmacı heves ve özlemler; iç sınıf mücadelelerinde sıkışmışlığı dışa dönük saldırgan girişimlerle ve bu çerçevede yaratılan hayallerle aşma arzusu, tüm bunlar Türk burjuvazisini '90'lı yıllarda dış politikada daha "aktif", demek oluyor ki, emekçi halklara karşı daha saldırgan ve emperyalizme daha uşakça bir hizmet ve taşeronluk çizgisine yöneltmiştir. Kafkaslar'da ve Balkanlar'da tarihi-kültürel bağları aracılığıyla ABD emperyalizmine uşaklık ve taşeronluk bu yeni dış politikanın görece yeni alanlarını işaretlemektedir. Bosna'da, Makedonya'da, Arnavutluk'ta, Kosova'da Türk dış siyaseti ABD emperyalizminin dümen suyunda ve hizmetindedir. Türk burjuvazisi bunlarla yetinmemekte, kendi ülkesinde 20-25 milyonluk Kürt ulusunu kirli bir imha savaşına tabi tutarken Bulgaristan ve Yunanistan'daki Türk azınlıklar üzerinden utanmaz, ikiyüzlü bir politika izlemekte, komşu ülkelerde sürekli aktif bir kışkırtıcılık yapmaktadır.

Ortadoğu ise yeni "aktif dış politika"nın en geniş kapsamıyla uygulama alanıdır. Bölgenin emperyalist çıkar ve rekabet açısından taşıdığı özel önem bunu koşullamaktadır. Emperyalizmin gerçekleştirdiği "Filistin barışı"nın İsrail'in varlığı açısından yarattığı meşrulaştırıcı ortam ve Türk burjuvazisinin Kürt sorunundaki sıkımışlığı, onu Ortadoğu'da önemli yeni adımlar atma noktasına getirmiştir. Ortadoğu'da ABD emperyalizminin ve İsrail siyonizminin temel çıkarları ekseninde oluşturulan TC-İsrail ittifakı bir bütün olarak bölgedeki anti-emperyalist ve devrimci dinamiklere karşı konumlanmıştır. Bu Arap halklarına ve Kürt özgürlüğüne karşı olduğu kadar Türkiye proleter devrimine yönelik karşı-devrimci bir ittifak demektir.

Bu nedenle Suriye'ye karşı gündeme gelen düşmanca girişimler ve savaş kışkırtıcılığı ne sadece Kürt sorunu ile sınırlı ve geçici bir özellik taşımaktadır, ne de düşmanlık Suriye'ye yönelik olmakla sınırlıdır. Arap halkları, başlarındaki gerici burjuva-feodal rejimlere karşın Türkiye'nin Suriye'ye karşı saldırgan tutumunun anlamını tespit etmekte zorlanmamıştır. Arap ülkeleri istisnasız, Türkiye'ye, emperyalist-siyonist çıkarların Ortadoğu'daki bu ileri karakoluna karşı tavır almakta tereddüt etmemiştir.

Demek oluyor ki, Suriye krizi bir savaş çıkmadan sona erse bile, Türk burjuvazisinin ABD emperyalizminin uşaklığında İsrail ile girdiği ortaklık öncelikle Ortadoğu'da, ama giderek Kafkaslar ve Balkanlar'da Türkiye'yi gerici, maceracı savaşların ve yıkımların içine çekecektir. Bundan zerrece kuşku duyulmamalıdır. Türk tekelci burjuvazisi işçi sınıfı ve emekçilere karşı savaşında kendi iç çözümsüz sorunlarına çare olarak dış maceraları, emperyalizme uşaklık politikalarını görmektedir. Bunun burjuvazinin sorunlarına çözüm mü, yoksa çözümsüz sorunlarına yanıt olarak devrim mi üreteceğini Türkiye işçi sınıfının ortaya koyacağı mücadele kapasitesi belirleyecektir.

Dünya ölçeğinde günden güne derinleşen mali ve iktisadi buhran, şimdiden su yüzüne vuran emperyalistler arası çıkar ve çatışmaları şüphesiz alevlendirecektir. Bu rekabet ve çatışmalar muhtemelen öncelikle bölgesel çatışmalar şeklinde kendini dışa vuracaktır. Türkiye'nin göbeğinde bulunduğu Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya üçgeni böyle çatışmaların şimdiden varolduğu ve boyutlanacağı öncelikli bir siyasal coğrafyadır. Bu durum, Türkiye proletaryasının karşı karşıya bulunduğu tehlike ve imkanların, görev ve sorumlulukların çapına işaret etmektedir. Türkiye halklarının içine çekileceği olası gerici-haksız savaşlar sanıldığından yakın bir

tehlikedir.

Devrimci proletaryanın gerici-haksız savaşlar karşısındaki şaşmaz tutumu savaşı iç-savaşa çevirme, gerici haksız savaşlara proleter devrimle son verme tutumudur. İşçi sınıfı ve emekçiler Türk burjuvazisinin sınıf iktidarını yıkmadan emperyalist-kapitalist zinciri Türkiye halkasından yarıp dışına çıkmadan, proletaryanın sınıf iktidarını kurmadan kalıcı bir barış umamaz. Bu koşullarda barış, ancak yeni savaş ve maceralar için geçici bir soluklanma olabilir. Bugün Suriye ile gündeme gelen savaş olasılığı yarın şu veya bu komşu halklara karşı gündemleşecektir. Bütün komşularımız bize düşman söylemi bu gerçekliğin dışa vurumudur. Gerçekte gerici burjuva devletler çeşitli emperyalist çıkarların güdümünde halkları birbirine kırdırmaktadır.

Sömürgeci sermaye devletinin ABD emperyalizminin ve İsrail siyonizminin taşeronluğunda gerici yayılınacı dış politikasını göz önünde bulunduran devrimci proletarya ister Suriye ile isterse başka bir komşu halkla gündeme gelecek savaşta güncel gerekçelere bakmaksızın "kendi" burjuvazisinin yenilgisini yeğ tutar, devrimci bozguncu bir faaliyet ve mücadele yürütür. Kapitalizm varoldukça savaşların kalıcı olarak son bulmayacağı gerçeği, aynı zamanda her savaşın burjuvazinin sınıf iktidarının yıkılması için bir imkan olduğunu anlatır. Gerici-haksız savaşlara son vermek "savaşa hayır" vb. demekle değil, savaşın nedeni olan sermayenin sınıf iktidarına karşı devrimci mücadeleyi yükseltmekle mümkündür.

**İşçi sınıfı ve emekçiler insanca yaşamak ve savaşlara son vermek için mücadeleyi yükseltmelidir!**

Gerici-haksız her savaş gibi olası bir Suriye savaşı da eğer devrimci bir sınıf bakışaçısından ve mücadelesinden hareketle karşılanmazsa, yaratacağı yıkım ve acıların yanısıra işçi sınıfının güncel mücadele ve çıkarlarına, örgütlülüğüne de ağır bir darbe olacaktır. '91 Körfez Savaşı hatırlansın. Türkiye burjuvazisi bu savaşa fiilen girmemiş olmasına karşın savaşın yarattığı ortamı işçi sınıfına yönelik kapsamlı bir saldırı için sonuna kadar kullandı. Önce savaş bahanesi ile grevler yasaklandı. Ardından savaşın yol açtığı ekonomik kriz gerekçe gösterilerek yaygın bir işçi kıyımı dalgası geldi. Yüzbinlerce işçi işten atıldı. Bu, işçi sınıfının '85'den '90'a yürüttüğü mücadeleler içinde oluşan sınırlı da olsa örgütlülüğüne, özgüvenine ve en önemlisi öncüsüne saldırıydı. İşçi sınıfının kendiliğinden mücadelesinin öne çıkardığı öncü işçi kuşağı böylelikle biçilmiş oldu. İşçi hareketi Körfez Savaşı vesilesi ile gerçekleşen bu saldırı dalgasını göğüsleyemediği için o günden bu yana sancılı ve durgun bir seyir izliyor. Sermaye cephesi buradan edindiği pervasızlıkla istikrar paketi üzerine istikrar paketi açıyor. Tensikatlar teşaronlaştırma, özelleştirme, sosyal hakların gaspı vb., o zamandan bu yana bütün hızıyla işliyor.

Körfez savaşı vesilesiyle burjuvazinin işçi sınıfına ve emekçilere yönelttiği kapsamlı saldırının '85-91 döneminde elde edilen bazı ekonomik hakları tümden sıfırladığı, işsizlik, sefalet ve açlığı yaygınlaştırdığı açıktır. İşçi sınıfı savaş silahını tersine, yani burjuvaziye çeviremediğinde, onun nasıl yıkıcı bir silah olduğunu Körfez Savaşı deneyiminden öğrenmelidir. Suriye'ye dönük savaş histerisine bu gözle bakabilmelidir. Sömürücüler savaşlara her zaman içerdeki sınıflar mücadelesini bastırmanın, geriletmenin bir olanağı olarak bakmışlardır. İçerde ezilenlerin mücadeleleriyle bunaldıklarında dış tehdit, dış düşman karşısında ulusal birlik çağrıları, bu yetmediğinde savaş maceraları gündeme gelmiştir. Yunanistan'la her vesileyle gündemleşen savaş olasılığı, karşılıklı tehdit ve açıklamalar Yunan ve Türk burjuvazilerinin her iki ülke işçi ve emekçilerini zehirlemelerinin, sınıf mücadelelerinden alıkoymalarının olağan araçları haline gelmiştir.

Ama devrimci proletarya çeşitli ülkelerdeki sınıf mücadeleleri tarihinden şu dersi de süzmüştür: Eğer devrimci görevler yerine getirilirse, burjuvazinin çıkardığı haksız-gerici savaşlar devrimci gelişmelerin, patlamaların, sosyal kurtuluşun da imkanı demektir. Bir dizi gerici savaşın iç-savaşa, sosyal devrimlere yolaçması, daha açık bir deyişle, gerici savaşlara proleter devrimlerle son verilmesi, sınıf mücadeleleri tarihinin temel bir

karakteristiğidir. Birinci emperyalist paylaşım savaşını Rusya'da iç savaşa çeviren ve proleter devrimler çağını açan 1917 Büyük Ekim devrimi en bilinen örnektir. Ama bu tekil bir olgu değildir asla. Birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşlarından sonra baştan başa bütün Avrupa ve ezilen halklar sosyal ve ulusal devrim çalkantılarıyla sarsılmıştır. 1919 Macar ve Alman devrimleri, ikinci emperyalist savaş sonrası Doğu Avrupa halk devrimleri, Yunan iç savaşı, Fransa'daki devrimci durum, Çin devrimi...

Türk burjuvazisinin Suriye'ye yönelik savaş tehditlerine işçi sınıfı bu gözle bakmalıdır. Ya savaşı bahane eden, işçi ve emekçileri ulusal birliğe çağıran burjuvazi bunu yeni saldırılar, işçi kıyımları, işsizlik, sefalet ücretleri, örgütsüzlük, özelleştirme, sosyal güvenliğin tasfiyesi, mezarda emeklilik dayatmaları için kirli bir silah olarak kullanacaktır. Ya da işçi sınıfı gerici savaş histerilerini ve olası bir savaşı mücadeleyi yükselterek karşılayacaktır.

Burjuva medya '99'da, dünyayı kıskacına alan mali-iktisadi buhranın ağır sonuçlarının Türkiye'yi de daha fazla etkisi altına alacağını, herkesin bunun bedelini ödemeye, fedakarlık yapmaya hazırlanması gerektiğini işliyor. Kapitalistler kendi krizlerinin faturasını bir kez daha, ama bu defa çok daha yıkıcı biçimde işçi sınıfı ve emekçilere ödetmekte savaşı bir silahı olarak kullanıyor, kullanacaktır. Seçimlerin ertelenmesine şimdi garanti gözüyle bakılıyor. Parlamentonun bu ülkede bir hükmünün olmadığı, tekelci burjuvazi adına hükmedenin faşist ordu olduğu açık bir gerçektir. Ama seçimlerin ertelenmesi, burjuvazinin yeni saldırı planları, ödeteceği kriz faturaları açısından bir fikir vermektedir.

***

Diğer taraftan, devrimci proletarya soruna salt güncel savaş tehlikesinden hareketle yaklaşamaz. Türkiye kapitalizminin ABD emperyalizminin taşeronu, çıkarlarının bekçi köpeği misyonu bugün Suriye ile olmasa da yarın başka bir komşu ülke ile savaş tehlikesi demektir, dedik. Ama bu gerçek dahi sorun ve görevlerin sadece bir yüzüdür.

Türkiye işçi sınıfı, emekçileri, ezilenleri ve Kürt ulusunun sömürü, baskı ve zorbalıktan gerçek kurtuluşu demek olan bir Türkiye proleter-sosyalist devrimi, kuşkusuz ki bölgesinde emperyalist ve burjuva gericilikle hesaplaşmak durumunda kalacaktır. Bu hesaplaşmayı ciddiye almayan, buna göre konumlanmayan bir muzaffer Türkiye devrimi düşüncesi gerçekte boş bir hayaldir. TC-İsrail-ABD gerici ittifakı esasta Ortadoğu'da devrimci süreçlere karşı oluşturulan karşı-devrimci bir cephedir.

Suriye'ye dönük savaş histerisi nedeniyle bütün Arap-Ortadoğu ülkelerinin Türkiye'ye karşı aldığı tavır, burjuva medyası için bir fırsat oldu. Arap halklarını küçümseyerek ve aşağılayarak Türkiye'nin yerinin "geri Arap dünyası" değil, "modern batı" olduğu işleniyor, emperyalizme ve siyonizme uşaklığa, Arap halklarına düşmanlığa kılıf uyduruluyor.

Aşağılık kompleksi ile boş böbürlenme ve düşmanlıklar sermaye sınıfının topluma dayattığı yoz kültürünün bir parçasıdır. Burjuvazi daha gelişkin uluslar karşısında aşağılık kompleksi ile kıvranırken, daha geri kalmış halkları da aşağılamayı, hor görmeyi marifet sayar. Herşeyi sermayesi ile ölçen bir sınıfa, burjuvaziye ait yoz ve bayağı bir kültürdür bu. Avrupa ve ABD emperyalizmi karşısında duyulan aşağılık kompleksinin tersyüz edilmiş biçimi, kardeş Kürt ve Arap halklarının aşağılanması, hor görülmesidir.

Devrimci proletaryanın kurtuluşu biçimde ulusal, özünde ise enternasyonaldir. Gerici Arap rejimleri değil, ama kardeş Arap, Kafkas ve Balkan işçi sınıfları ve emekçileri ve dünya proletaryası Türkiye proletaryasının sosyal kurtuluş savaşının doğrudan müttefiki, kopmaz bir parçasıdır.

Bu halklarla derin tarihi-kültürel bağlarımızı bugün Türk burjuvazisi gerici yayılınacı emelleri için, emperyalizme taşeronluk için kullanmaya çalışıyor. Türkiye proletaryası bu aynı tarihi ve kültürel mirası sosyalist cumhuriyetler birliğine harç yapmayı başarmak sorumluluğu ile yüzyüzedir.

**Yaşasın işçilerin birliği, halkların kardeşliği!**

**Yaşasın prolatarya enternasyonalizmi!**

# Seçimler ve reformist sol

Sosyal-reformizmin iki ana odağı olan EMEP ve ÖDP'den sonra HADEP de seçimlere ilişkin yaklaşımını belirginleştirmeye başladı. HADEP, parlemento dışı siyasi partilerin, sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin katılımıyla, Emek-Barış-Özgürlük Platformunun yeniden işlevsel hale getirilmesinin önemini dile getirdi. Özgürlük, demokrasi ve barış güçlerinin, böylesi bir seçim ittifakı sayesinde sorunlara daha güçlü bir şekilde müdahale edebileceğini ifade etti. HADEP'in bu açıklamasının ardından EMEP de genel seçimlere dönük olarak HADEP ve ÖDP'ye seçim ittifakı önerdi. HADEP bu öneriye olumlu yanıt verdi. ÖDP ise çağrıya resmi düzeyde henüz yanıt vermiş değil. ÖDP'nin daha çok CHP ile yapılabilecek olan bir seçim ittifakını hedeflediği epey bir zamandır biliniyor.

PKK-HADEP "siyasal çözüm" çizgisinde ısrarlı davrandığı oranda düzen içi çözüme ve düzen içi siyasal partilere yüzünü dönüyor. Hatırlanacağı üzere "siyasal çözüm" yöneliminin ortaya çıktığı ilk dönemlerde bugünün CHP'si olan SHP ile seçim ittifakına girilmişti. Sonrası biliniyor. Sermaye devleti Kürt halkına dönük kanlı ve kirli icraatlarını tam da bu SHP ve DYP hükümeti döneminde gerçekleşti. Öyle ki; bu dönemde yüzbinlerce Kürt emekçisi yerinden yurdundan edildi. Katliamlar soykırım düzeyinde gerçekleştirdi. Binlerce köy yakıldı, yıkıldı. Gözaltında kayıplar, sokak infazları SHP'li İnsan Hakları Bakanı'nın gözetiminde gerçekleştirildi. Öte yandan sermayenin işçi ve emekçilere dönük en büyük ekonomik terör paketlerinden biri olan 5 Nisan paketi, tüm yıkıcı sonuçlarıyla birlikte yine bu dönemde tavizsizce uygulandı. SHP ile ittifak sonucunda meclise giren DEP milletvekilleri yaka paça meclisin dışına atıldılar, gözaltına alınıp tutuklandılar. Bu da yetmiyormuş gibi aralarında DEP genel başkanının da bulunduğu milletvekillerine 22 yıla varan hapis cezaları verildi. SHP bunların tümü gerçekleştirilirken icracı konumdaydı. Sömürgeci sermaye devletinin DEP'lilere dönük saldırılarınının tümüne suç ortaklığı yaptı.

"Siyasal çözüm" çizgisi PKK ve HADEP'i ÖDP ve EMEP'e yaklaştırıp-yakınlaştırmıştır. Dahası HADEP, CHP ile yakın ilişkiler kurma eğilimi de taşıyor. Ancak CHP ile yaşadığı olumsuz deneyden dolayı ÖDP ve EMEP'le yakınlaşmaya daha fazla önem veriyor. Bilindiği gibi PKK bir süre önce çeşitli devrimci demokrat grupla BDGP oluşturldu. PKK bu platform içinde bulunan grupları "siyasal çözüm"e yedeklemekle kalmadı, muhtemel bir seçimde HADEP'le bu grupların ittifakının önünü de açmış oldu. Sözkonusu bu gruplar muhtemel bir seçimde HADEP üzerinden EMEP ve ÖDP'nin de içinde olacağı Emek-Barış-Özgürlük Platformuna dahil olacaklar mıdır? Bu konuda şimdiden birşey söylenemez. Fakat devrimci olma iddiası taşıyan bu platformun ÖDP ve EMEP gibi reformist akımlarla yanyana gelmeme şeklinde bir kararlılığa sahip olmamaları dikkate değerdir.

Bu arada HADEP'in CHP ile seçim ittifakına dönük yaptığı açıklama da dikkat çekicidir. Açıklamada; "CHP'nin merkezi anlamdaki politikalarının bizim düşüncelerimize yakın olmadığını biliyorum. Ama CHP'nin tabanında bu partiyi destekleyen birçok insanın bizimle aynı görüşü paylaştığını da biliyorum. Tabandan CHP'ye bu konuda bir zorlama olabilir" denilmektedir. Nereden bakılırsa bakılsın bu yaklaşım açıkça CHP ile bir seçim ittifakına girilebileceğinin işaretidir. Ve şimdiden bunun yolu düzleniyor.

EMEP'in resmi bir çağrıyla ÖDP ve HADEP'e seçim ittifakı önerisinde bulunması sürpriz değildir. EMEP katıldığı seçim ittifakı toplantılarında sürekli "yoksulların çıkarları için, emekçilerin iradesinin parlamentoya yansıması için her partiyle ittifak yaparız" diyordu. Yalnızca HADEP ve ÖDP ile değil, CHP ile ittifakı da bu düşünüyor bu liberaller.

Zira epeydir teorik dergilerinde, "orta burjuvazinin çıkarlarının en kararlı savunucusu işçi sınıfıdır" diyerek orta burjuvazinin siyasal temsilcisi olarak gördükleri CHP ile ittifakın teorik altyapısını oluşturuyorlardı. Yeni dönem liberalleri bir zamanlar "yeni TKP", "medyatik parti", "düzen solu", "işçi sınıfı için en büyük tehlike" dedikleri ÖDP'nin ve bunun yanısıra "Kürt orta sınıflarının burjuva milliyetçi partisi" dedikleri HADEP'in seçim ittifakına razı olması için uğraş veriyorlar. EMEP, 1995 genel seçimlerinde Emek-Barış-Özgürlük Blokunun seçim ittifakını reddettiği gibi, "işçi sınıfının bağımsız politik partisi"(!) olarak seçimlere bağımsız adaylarla katılmayı uygun görmüştü. Gelinen yerde, parlamento sevdası baskın çıkmıştır. EMEP'in dün reformistlikle suçladığı diğer iki partiden hiç bir farkı yoktur.

ÖDP, HADEP ve EMEP'in seçim ittifakı çağrıları karşısında sessizliğini koruyor. Bu ittifaka çok sıcak bakmadığını, KESK seçimlerinde ittifak güçleri olarak CHP ve İP'i tercih etmesiyle gösterdi. ÖDP düzenle barışık durmak istiyor. Sermaye devletinin yönetici gücü olan MGK'nın Kürt halkına dönük "önce ez, sonra çöz" politikasında ısrarlı olduğunu görüyor. Bu nedenle de Kürt ulusal devrimci hareketine ve HADEP'e uzak durmaya özen gösteriyor. KESK'te ve KESK'e bağlı sendikaların seçimlerinde izlediği politika da gösteriyor ki, ÖDP öncelikle CHP ile ittifakı zorlayacaktır. Bunu başaramadığı koşullarda ancak HADEP ve EMEP'le ittifak yapabilir.

Türkiye solunun geçmiş seçimlerde de burjuva reformizmiyle arasına kalın çizgiler çizmemesinden kaynaklı, burjuva reformizmine yedeklenmesi örnekleri çoktur. Örneğin bugün ÖDP'nin ana omurgasını oluşturan geçmişin Devrimci Yol'u, '77 seçimlerinde tabanını CHP'ye oy verme yönünde dolaylı olarak yönlendirmişti. ÖDP'nin bir diğer bileşeni Kurtuluş ise aynı dönemde iki de bir "faşist teröre karşı" CHP meclis grubunu göreve çağırıyordu. Yine '84'te, bugün EMEP'e dönüşmüş olan TDKP, "burjuva demokrasisi için" tabanını Ecevit'in DSP'sine oy vermeye çağırmıştı. Türkiye solunun devrimci ve reformist kanatlarının bu seçim sürecinde ortaya koyacakları tabloya geçmişte yaşananların ışığında bakıldığında, konumlarının anlaşılması daha da kolaylaştıracaktır. Sosyal-reformistlerin CHP ile ittifakının önündeki engel yine CHP'nin kendisidir. "Sol bizim akrabamızdır, ÖDP ve İP bizim akrabamızdır" yaklaşımından anlaşılacağı üzere CHP, MGK'nın da onayıyla özellikle ÖDP ve İP'i seçimlerde birlikte hareket edebileceği partiler olarak görüyor.

Komünistler, işçi ve emekçilerin parlamentoya dönük hayallerini arttıracak olan her türden ittifaka karşı, "Sınıfa karşı sınıf, düzene karşı devrim, kapitalizme karşı sosyalizm" şiarlarını yükselterek boşa çıkartmalıdırlar.

**A. SEMİH**

## Sosyal ilişkilerde öncü...

*(Baştarafı s.6'da)*

kaygılar son derece yersizdir. Evet dedikodu yapılabilir, birileri bize başka bir gözle bakabilir. Bu noktada elbette bazı şeyleri gözetiriz. Ama bunun ötesinde bu dejenerasyona boyun eğmemek, tam tersine bunu politik müdahalenin olanağına çevirip üstüne gitmek zorundayız.

Eğer günlük ilişkilerinizde olgun bir öncü işçi kimliğiyle davranır, insanlarla ilişkileri politik-sosyal bir zeminden kurmayı başarırsanız, sorunun bir müddet sonra çözülmeye başladığını göreceksiniz. İnsanlara güven veren, sözü dinlenen bir öncü işçi olarak saygıyla anılmaya başlayacaksınız. İşte o zaman dün hakkınızda dedikodu yapanlar ya da başka bir gözle yaklaşanlar ya da onlarla konuşmaya çalışmanızı başka yerlere yoranlar, karşınızda başka türlü durmaya başlayacaklardır.

**D. SÜRER**

**Teori ve Program Sorunları**

EKSEN YAYINCILIK

# Sınıf çalışmasında inisiyatif sorunu

Stratejik temel hedeflerle taktiksel tutumlar arasında bağ kurabilme sorunu, pratik politika alanında büyük bir yaratıcılık ve esneklik gerektiren karmaşık ve zor bir iştir. Hatta dönemsel taktikler (sektörlere ya da bölgelere yönelik vb.) genel bir çerçeve sunduğu ölçüde ayrıntılandırarak zenginleştirmeyi zorunlu kılıyor. Bizim günlük pratiğimizin dönemsel taktikle doğrudan bağını kurmak zorlaşabiliyor. Diğer bir ifade ile dolaylı olma zorunluluğu, düz bir çizgiyi imkansız kılıyor. Sorunun bir yanı kuşkusuz taktik planda doğru politikalar üretmekte yatmaktadır. Üretilen politikanın stratejik hedefle bağının alacağı biçimler, sorunun diğer yanını oluşturuyor. Marksizmi genel olarak kavramak, hatta bununla bağlantılı olarak partimizin stratejik perspektiflerini "kavramak", özgül politikalar üretmek için yeterli görülebilir. Temel olduğu kuşkusuz. Ama yaşanılan gerçek, partinin perspektiflerinin kendisinden çok yönteminin sindirilemediği ölçüde özgül politikaları üretmenin zorluğunu da gösteriyor. Sacayağını tamamlamak için bir üçüncü faktöre ihtiyaç vardır. "Genel" taktiklerin özgül-yerel alanlarda hayata geçirilmesinde yaşanılan zorluklar. Yazı daha çok bu alanın sorunlarını inceleyecektir.

Einstein'in ünlü bir sözü var: "Çağımızda bir önyargıyı kırabilmek atomu parçalamaktan zordur." Çoğu durumda taktiklerin hayata geçirilmesinde yaşanan önyargılar kırılamadığı koşullarda, hayata geçme şansı olmadığı gibi, önyargıların kendisini aşabilmek bile farklı "taktikleri" gündeme getirmenin vesilesi olabiliyor. Önyargılardan kastımız, hedef kitlemizin politikaları soğururken yaşadığımız sorunlardır. Bir işçi platformu örgütlemeye çalıştığımızı düşünelim. Bu platforma katılacak öncü işçilerin önemli bir bölümü şu ya da bu çevreye ilgi duyuyorlar. Ya da organik ilişkileri var. Devrimci demokrasinin yıllardır yarattığı "tekkeci" zihniyetten dolayı platformu hayata geçiremeyebiliyorsunuz. Bu işçiler sesli biçimde ifade etmeseler de şöyle düşünüyorlar: "Bunlar sınıfın somut sorunları üzerinden bir platform oluşturmaya çalıştıklarını söylüyorlar, ama asıl amaçları örgütlerini güçlendirmek." Öncü işçiler bunlar. İlgili sektörde durgun bir dönemden geçiyorsak daha da zorlaşıyor.

Böyle bir durumda ne yapmak gerekiyor ? "Yapacak bir şey yok" demek de bir "çözümdür", "sonuna kadar zorlayarak, bunların önyargılarını kırmaya çalışarak bu platformu güçlendirebiliriz" demek de bir çözümdür. Şimdi başka bir soru geliyor: "ama nasıl?". Ben sorunun çözümünü burada görüyorum. Asıl sorunun kendisi de burada başlıyor. Bu sorunun darlaştırılarak "ön yargılar" üzerinden verilmesi sorunun mahiyetini karartmamalıdır. Sacayağının üçüncüsü diye tabir ettiğim zorluk bu alana ilişkindir. Stratejik hedeflerle taktiksel politikaların hayata geçirilme noktasında düğümlendiği yer. İhtiyaçtan kaynaklı olarak çubuğu buraya bükmeyi zorunlu görüyorum. "Ama nasıl?" Bu soruya verilecek cevabın genişliği, yerel insiyatif ve kadro sorunu gibi temel alanlara ilişkin de çözümün soru anahtarıdır.

Şimdi yukardaki örneğe dönerek "ama nasıl?"a cevap vermeye çalışalım. Önyargılarını kırabilmek için işçileri sarıp sarmalamak gerekiyor. İdeolojik argümanlarımızın somut yaşamda alacağı biçimlerin, yaşamın zenginliğini yansıtma düzeyi, politikadaki ustalığımızın da göstergesi olacaktır. Karşımızdakiler, tavırlarımız üzerinden farklı düşüncelere eğilimlere sevkedileceklerdir. Dengeli davranabilmek için öncülerin eğilimlerini hesaba katmalı, ilgi odaklarının tespiti üzerinden etkilemeye çalışmalıyız. Bülten ya da platform çağrısı, bir örgütün propagandası mahiyetinde seyrediyorsa (sizin böyle bir amacınız yoktur ama yansıma biçimidir önemli olan), söyliyeceklerimizi

doğrudan söyleyerek amaca ulaşmayı düşünüyorsak yanılıyoruz demektir. Sözümüzü doğrudan söylememiz gereken yerde gereksiz dolambaçlı vurgular ya da yaklaşımlar ne kadar anlamsız ve tehlikeli ise, buradaki durum için de tersi geçerlidir. Öyle biçim ve kalıplar icat edebilmeliyiz ki (bunların hepsi malesef bir "taktik" meseledir) ön yargı duvarına en az biçimde çarpabilsin. Diyelim ki, bu öncü işçiler fabrikalarındaki işçilerin geriliğinden dolayı sürekli yakınıyorlar (yakınmanın maddi zemini zaten var.) "İşte en ufak bir sorunda bile biraraya getiremiyoruz". Buna karşı "hayır arkadaş öyle değil, yakınmaya hakkımız yok, geri dediğin işçiler niye geri, sen ben üzerimize düşen görevleri yapmıyoruz da ondan" dememiz hiç bir sorunu çözmez. Söylediklerimizin doğru olması yetmez. Neyi, ne zaman, nasıl söyleyeceğiz? İşçinin söylediklerine katılır tarzda yaklaşarak önce yakınlaşmayı, ortaklaşmayı sağlayabiliriz. "Geçen bizim fabrikada da ayakkabıdan dolayı herkes hır gür etti, gelin şöyle şöyle yapalım dedik, kimseyi biraraya getiremedik". Bu yakınlaşmaların ardından her iki tarafı da kesen "ne yapmalı?" sorusu platforma niye ihtiyaç hissedildiğini adını bile koymadan ihtiyaç üzerinden gündeme getirebiliriz. Bir işçi ile ilişkiyi kurmak ve geliştirmenin kendisi bile yaratıcı taktikleri zorunlu kılar. Hatta hiçbir makale ve değerlendirme militana bu zenginliği veremez. Kendi özgünlüğü ile yapabilir ancak. Bu, yaratıcılık ve inisiyatif alanıdır. İnisiyatif ve yaratıcılığa yapılan bunca vurguya rağmen, aşılamamasının arkasında yatan nedenler nelerdir, bunlar nasıl aşılacaktır? Yüzmeyi öğrenmek için boğulmayı göze alabilmeliyiz. Şimdilik bu soruna göndermeler yapmakla sınırlayacağız kendimizi. Ama bu sorunu tartışmaya açmayı gerekli görüyorum.

Partimiz bir dönem önce sınıfın acil ihtiyaçlarından biri olan "ortak komite ortak direniş" çağrısında bulundu. Tıbset, Reslan, Brandi üzerinden somutlamaya çalıştığımız bu politikayı hayata geçiremedik. Tıbset, bu politikanın hayata geçirilebilmesi için temel bir mevziydi. Üç direniş de zamanlama açısından yakın dönemlere tekabül ediyordu. Üç direniş de kendi içine gömülmüştü. Genel talepler aynı, ayrıntılarda ve düzeylerde bir çok farklılığı taşıyordu. Politikayı gündeme getirmekle, direnişteki işçilerin düzeyleri ve zaafları aşılması gereken mesafeyi de gösteriyor. Bu mesafeyi görmeden ara taktiklerle bu düzeyi ilerletemediğiniz sürece üretilen politika slogan düzeyinde kalabilir. "Fabrikayı işgal etmelisiniz", "sendikalaşmayı şöyle şöyle yaparsanız kazanırsınız". Söylenenler içerik yönünden doğrudur. Ama yetmiyor. Direnişteki işçilerin eğilimleri nelerdir? Askerle, polisle karşı karşıya gelmekte çekiniyor mu? Devrimcilere, komünistlere karşı önyargıları nelerdir? Komiteyi (direniş komitesi) oluşturan işçilerin tabanla ilişkileri, yaklaşımlar vb. nasıl? Bunları anlamak zorunludur. Kitleyi kendi hareketliliği içerisinde eğitirken ara taktikler nasıl gündeme getirilecek? Bu taktiklerin hayata geçme şansı nedir? İşçilerin önyargılarını kırmak için neler yapılmalıdır? Kuşkusuz hata yapmadan öğrenme şansımız yoktur. Çünkü alan özgül bir alandır. Somut zenginlikler, karşımıza olumsuz bir biçimde daha fazla çıkabilir.

Sendikacılarla kurulacak ilişkiyi ele alalım. Bizim bir sendika şubesine gitmekteki amacımız nedir? Öncü işçilerle ilişkiyi geliştirmek, bu ilişkiyi öncü işçilerin bulunduğu fabrikalara taşımak, şubenin bölge politikalarını anlamak, yöneticilerle ilişkiyi geliştirmek vb. Partimizin sendikal alana yönelik genel bir perspektifi ve bununla bağlantılı olarak sektörel ya da şubeler bazında eğilimleri de vardır. Ama sizin gittiğiniz sendikanın yöneticileri ideallerini ve değerlerini yitirmiş, ama sol lafızlarla bunu gizlemeye çalıştıklarını düşünelim. Aynı zamanda özellikle devrimci demokrat hareketlerin çocukça davranışlarından dolayı bu sendikacılar tepkisel yaklaşıyor olabilirler. Sendikacılara daha ilk günden "siz hain sendika bürokratlarısınız, işçi sınıfını satıyorsunuz vb." derseniz olumlu bir sonuç alabilir misiniz? Sendikaya gittiğiniz gün dışlanırsınız. İşçi kimliğimiz üzerinden iyi bir ilişki kurabilirsek, işyeri temsilcileriyle tanışmamız ya da ilişkiyi geliştirmemizi engellemeyecektir. Sendikal alanda üretilen taktik politikanın hayata geçirilebilmesi, sınıf devrimcisinin o alanda dışlanamayacak bir düzey ve meşruluk kazanmasıyla yakından ilişkilidir.

Taşeronlaştırma, sınıfa dönük saldırıların en önemlilerinden biri. Taşeronlaştırmanın olduğu yerde sendikalaşma, başarılması en zor iş haline geldi. Sözgelimi 500 kadrolu ve sendikalı işçinin çalıştığı yerde, bu sayıya denk ya da aşan sayıda taşeron işçisi var. Aynı zamanda fabrikada 15-20 tane taşeron firma var. İşçiler sigortasız ve asgari ücretle çalıştırılıyorlar. Sendikalaşmayı bu fabrikada nasıl başaracaksın? Tek bir taşeronda örgütlendiğini düşün, hemen kapı önüne koyuveriyorlar. Tümünde örgütlendiğinde fabrika sahibi ilgili taşeronların sözleşmelerini iptal ediyor. Taşeron işçilerinin sendikalaşma çabalarıyla, "Taşeronlaştırmaya hayır" propagandası ya da politikası çelişkili görünebilir. İşçilerin sendikalaşması "Taşeronlaştırmaya hayır"ı boşa çıkarıyor. Bu, görünürde böyle. Taşeron işçiliğini kaldırmak, "Taşeronlaştırmaya hayır"la halledilebilecek bir mesele değil. Propaganda mahiyetinde olsa olsa, sınırlı ve genel bir etkisi olur. Örneğin, Birleşik Metal, taşeronlaştırmalara karşı özellikle kadrolu işçiler üzerinden hiç bir çabaya girmiyor. Buna karşın, bu işçilerin sendikalarında örgütlenmelerini bekleyebiliyor. "Dimyat'a pirince giderken elindeki bulgurdan olmak" istemiyor. Kısacası sendikal cephede buna karşı bir tavır yok. Kadrolu işçiler, taşeron işçiliğine karşı çıkmadıkları ya da taşeron işçilerinin sendikalaşması yönünde adım atmadıkları ölçüde ne sendikalaşmayı sağlamak ne de taşeronlaştırmayı engellemek mümkün. Eğer yoldaşımız fabrikada kadrolu ya da taşeron işçisiyse (kadrolu işçi olması daha tercih edilir) bu fabrikada ne yapacaktır? Kaç tane taşeron varsa buradaki öncüleri önce kendi içinde, ardından bir üst komitede bir araya getirmek. Kadrolu işçilerin pasif, iki dudak arasındaki desteği değil, fiziki sahiplenişiyle birleştirmek. Sendikaya öncüleri üzerinden basınç uygulamak. Bunu da yapamıyorsak, bulunduğumuz taşeron firmasında kaybetmeyi bile göze alarak işçileri harekete geçirmeye çalışmak. Geçmişte taşeron işçiliği yaptığım bir fabrikada, MHP eğilimli bir işçinin şu sözlerini hiç unutmadım: "Bizim bu sendikalaşmayı başarmamız bana pek mümkün görünmüyor. Ama ben bu mücadelenin içinde varım. Sessiz kalmaktansa mücadele ederek kaybedelim."

Geri ve çarpık bilincin öyle çok çeşidiyle karşılaşabiliriz ki, somut politika üreteceğimiz fabrikadaki tüm ilişkileri, eğilimleri, zayıflıkları, sendikanın tutumunu vb. bilmek zorundayız. Yüzyüze geldiğimiz işçilerle de bilinç ve kavrayış düzeylerine göre uygun bir dille sorunu anlamasına yardımcı olabilmeliyiz. Özelleştirme sorunu üzerinden yaşanan sorunlar buna örnek teşkil ediyor. Özgül taktik politikaların bu alanda, ara aşamalarda işlevsizleşme riski daha fazladır. İşçiler bizim dışımızda, tam da geri bilinçleri üzerinden özelleştirmeye karşı çıkabilirler. Bu bilinç, düzen partilerinin bir kısmı ya da reformistlerin geri bilince hizmet etmeleri, işçilerdeki bu bilinci güçlendirebilir. "Fabrikamız devlet malı olarak kalırsa işten atılma, taşeronlaştırma, sendikasızlaştırmayla karşılaşmayız." "Devlet malı" üzerinden yürüyen bilinç aynı zamanda tarihsel bir yanılsamadır. Bu işçi kitlesinin bilincinde sıçrama yaratmak zorundaysak ne yapacağız? Özelleştirmenin sonuçları üzerinden bir politika üretme tarzımız söz konusudur.

Fabrika içinde öyle çok ayrıntılı sorunlarla karşılaşırız ki, "mücadele etmeye değmez" diye düşünebiliriz. Verilen molalardaki çayın bayat olması, geç gelmesi, bardağın yetersiz oluşu bir sorun haline gelebilir. İş elbisesinin zamanında verilmemesi bir sorun haline gelebilir. Mesailer, ücretlerin zamanında ödenmemesi, yemeklerin bozuk ya da yetersiz oluşu, yemeklerde kullanılan yağın kalitesizliği, servis arabalarının sürekli bozulması, yeterli olmadığından dolayı işçilerin ayakta gitmek zorunda kalması, mesailerde yemek verilmemesi vb. birçok sorun hareketlenmeyi sağlamak için manivelalara dönüşebilir. Bir sınıf devrimcisinin içerden ya da dışardan bunca ayrıntıya dikkat ederek çaba sergilemesi, dışarıdan "umutsuz bir vaka" olarak değerlendirilebilinir. Hatta verilen onca çabaya rağmen, kısa vadede sonuç almak mümkün de olmayabilir. Mesele, sonuçlarında değil, çabanın kendisindedir.

Yazı yaşanılan kimi deneyimler üzerinden yaklaşım sorunlarını işlemeye çalıştı. Yerel inisiyatif ve kadro sorunu üzerinden kafa yormamız ve bu alanda gerçek bir çıkış yapabilmemiz için bilinç düzeyinde açıklığa kavuşabilmek için bir ihtiyaçtır.

**Yaşar ŞEN**

# Sosyal ilişkilerde öncü kimlik

İşçi-emekçilerle kurduğumuz, kurmaya çalıştığımız sosyal ilişkilerde kadın erkek ilişkilerine, buradan gelen sorunlara, gerilme noktalarına nasıl yaklaşmamız gerekiyor? Bu alanda karşılaştığımız sorunların anlamı ne? Bu sorunlar karşısında neden bocalıyoruz? Nedir bunun kaynağı?

Özellikle tekstil sektöründe çalışan bayan yoldaşların karşılaştığı bir sorun var. Çalışma yürüttükleri fabrikalarda erkek işçilerle tanışmak, sosyal ilişki kurmak noktasında çekingen davranabiliyorlar. Özellikle evli yoldaşlarda gözlenebilen bir durum bu. Dedikodu yaparlar, antipati yaratabilir, başka yönlerden düşünüp bize yaklaşıyor olabilirler vb... Eşinin kıskanabileceği, yanlış anlayabileceği vb. uç örnekler üzerinden de yansıyabilen bu psikolojinin doğal sonucu çekingenlik oluyor. Bu da kendisini "bu fabrikaya mutlaka bir erkek yoldaş sokmalıyız", ya da örneğin eşine dönük olarak "hafta sonu falancayla görüşme ayarladım, eşim de gelecek dedim, işin yoksa gidelim" (varsa görüşme iptal oluyor!) vb. şekillerde dışa vurabiliyor.

Sorun tam da bu mesele üzerinden bayan işçilerle de araya mesafe koyma tarzında kendisini gösteriyor. Lümpen kadın erkek ilişkilerinin yaygın olduğu bir ortamda (tekstilde bu özellikle böyledir) sözümona bunlara prim vermemek adına bu ilişkilere eğilimli bayan işçilere karşı tepkisel (aslında apolitik) yaklaşımlar geliştirilebiliyor. İlişkiler başından gerilimli hale getirilebiliyor. Bu ise fiilen kendimizi yalıtmamıza yol açabiliyor.

Öte yandan, erkek yoldaşlarda da bayan işçilere karşı benzer yaklaşımlar ortaya çıkabiliyor. Kuşkusuz onlar bu konuda daha rahat davranabiliyorlar. Bunun erkek egemen burjuva toplumdaki ilişki biçimlerinde erkeğin aktif kadının pasif olduğu şartlanmışlığı ve pratik işleyişi ile bağlantılı bir yönü var.

Aslında daha pek çok örnek verilebilir, ancak önemli olan sorunun özünü ortaya koyabilmek. Sonuçta önemli olan bu davranış ve düşünce biçimlerinin kaynağını nereden aldığıdır. Kuşkusuz ki bunun kaynağı egemen burjuva toplumun kendisidir. Onun yaşam tarzı ve düşünce kalıplarıdır. Onun en ufak hücresi olan aile ve yetişme tarzıdır. Kadın erkek ilişkilerinin yozlaştırıldığı, sevginin ve aşkın bir yandan günah sayılıp öte yandan metalaştırıldığı, kadının bir yandan aşağılanıp öte yandan cinsel bir obje olarak ticari malzeme haline getirildiği bir toplumun içinden çıktık sonuçta. Bunlara feodal kültürün kalıntılarını da eklediğimizde, tablo daha da anlaşılır oluyor.

Apolitizmin, lümpenliğin, dejenerasyonun diz boyu olduğu bir toplumdur bu. Ve unutmayalım ki bu toplumdan "kopup" geldik biz. Biz "koptuk" diye o toplum yok olmadı.Tüm rezilliğiyle varlığını devam ettiriyor. Ve biz ne yapacaksak işte bu toplumun malzemesiyle yapacağız. İşte tam da bu noktada şunu anlamamız gerekiyor. Öncü olmak demek bu bilinçle müdahale edebilmek, anlayışlı, esnek ve olgun bir tarz tutturabilmek demektir.

İşçileri, kendi sınıf kardeşlerimizi suçlayacağımıza, sıradan bir işçi gibi davranıp gereksiz yalıtıcı tepkilere gireceğimize, onların dünyasına girmeli, bizzat pratikte, o sıcaklık ve kaynaşma içinde örnek tavırlarımızla, olgun politik tarzımızla önyargı ve dejenerasyonu parçalamalıyız. Bu dejenerasyonun mücadele içinde, kardeşleşmeyle giderilebileceğini unutmamalıyız. Evet mücadele için örgütlenmek, bunun için de sosyal ilişkiler geliştirmek zorundayız. Bunu insanlardan kaçarak, onları küçümseyip sözde kendimizi "koruyarak" yapamayacağımız açıktır .

Dedikodu yapılır vb.

*(Devamı s.18'de)*

## II
## Mecaz yapmadan

Bir örnek kanıt değildir. Her benzetme topallar. Bunlar kuşku götürmeyen ve herkesçe bilinen doğrulardır, fakat genelde her benzetmenin geçerliliğini sınırlarını anlaşılır biçimde ortaya koymak için bunları anımsatmanın zararı yoktur.

Rusya proletaryası yaptığı devrimle, sadece 1789 ve 1793 yıllarına kıyasla değil, aynı zamanda 1871 yılına kıyasla da çok yükseklere tırmanmıştır. "Neyi sonuçlandırdığımız", neyi sonuçlandıramadığımız konusunda mümkün olduğunca serinkanlı, berrak ve açık bir hesap vermek gerekir: O zaman kafa dinç kalacak, mide bulantısı, hayal ve yılgınlık olmayacaktır.

Burjuva-demokratik devrimi şimdiye kadar dünyada hiç olmadığı kadar "temiz" biçimde "sonuna götürdük". Bu, hiç bir gücün artık elimizden alamayacağı muazzam bir kazanımdır.

En gerici emperyalist savaştan devrimci tarzda çıkışı sonuçlandırdık. Bu da dünyanın hiçbir gücünün geri alamayacağı bir kazanımdır ve kapitalizm devam ederse gerici emperyalist katliamlar uzak olmayan gelecekte kaçınılmaz olduğu ölçüde daha da değerli bir kazanımdır; fakat 20. yüzyılın insanları, İkinci ve İkibuçukuncu Enternasyonal kahramanlarının, döneklerin 1912'de ve 1914-1918'de kendilerini ve işçileri kandırdıkları "Basel Manifestosu" gibi şeyleri ikinci bir sefer o kadar kolay yutmayacaklardır.

Biz, Sovyet tipi devleti yarattık ve böylece dünya tarihinde yeni bir çağ başlattık, bu çağ burjuvazinin egemenliği çağının yerine geçmeye gelmiş olan proletaryanın siyasi egemenliği çağıdır. Bu da -Sovyet tipi devlet ancak bir çok ülkenin işçi sınıfının pratik deneyimleriyle "sonuna götürülecek" olmasına rağmen- artık geri alınamaz.

Fakat sosyalist ekonominin temelini bile sonuna kadar götüremedik. Can çekişen kapitalizmin düşman güçleri bunu hala elimizden alabilirler. Bunun apaçık bilincinde olmalı ve bunu açıkça kabul etmeliyiz, çünkü hayallerden (ve başdönmesinden, hele de yükseklerde) daha tehlikeli birşey yoktur. Ve bu acı gerçeği itiraf etmekte kesinlikle hiçbir "korkunçluk" yoktur, en ufak bir yılgınlığa dahi neden olabilecek hiçbir şey yoktur, çünkü biz daima Marksizmin gerçeğinin ABC'si olan, sosyalizmin zaferi için ancak bir çok ileri ülkenin işçilerinin ortak çabasının zorunlu olduğunu söyledik ve yineledik. Biz ise şimdilik hala yalnızız ve geri bir ülkede, diğerlerinden daha fazla harap olmuş bir ülkede inanılmaz çok şey yaptık. Bu kadar da değil: Devrimci proleter güçlerin "ordusu"nu koruduk, onun "manevra yeteneği"ni koruduk, bize nerede, ne zaman ve ne ölçüde geri çekileceğimizi (daha sonra güçlü bir sıçrama yapmak için); sonuna kadar götürülmemiş işe nerede, ne zaman ve nasıl yeniden kolları sıvayacağımızı soğukkanlılıkla hesaplamamızı sağlayan zihin berraklığımızı koruduk. Sosyalist ekonominin temellerini tamamlamak gibi tarihi bir "girişim"in (hem de bir küçük köylüler ülkesinde), hata yapmadan, geri çekilmeden, bitirilmemiş ve yanlış yapılan işlere tekrar tekrar yeniden başlamadan sonuna kadar götürebileceğini sanan komünistlere kesin yitirilmiş insanlar gözüyle bakmak gerekir. Ne hayallere, ne de yılgınlığa kapılan, bu zorlu göreve girişirken tekrar tekrar "ta baştan başlamak" için organizmanın gücünü ve esnekliğini koruyan komünistler ise yitirilmemiştir (ve büyük ihtimalle hiçbir zaman da yitirilmeyeceklerdir.)

Ve yanıbaşımızda, tüm dünyada, bizden binkez daha zengin ve askeri olarak güçlü daha ileri ülkeler, övgüler yağdırdıkları, çok iyi bildikleri, yüzyıllardan beri sınanmış ***"kendi "*** kapitalist ekonomi alanlarında ***gerilemeye devam ederken*** , tüm harap olmuşluk, yoksulluk, gerilik ve açlığımıza rağmen sosyalizmi hazırlayan ***ekonomi*** alanında şu ya da bu noktada ***ilerlemeye başladığımız*** için, en ufak da olsa herhangi bir yılgınlığa düşmemize bir o kadar az izin vermeliyiz, bunun için bir o kadar az neden var.

***Seçme Eserler***, Cilt: 10,
İnter Yayınları, s.335-339

# Yükseklere tırmanmanın yararları ve yılgınlığın zararları

V. İ. LENİN

## I
## Bir tür örnek

Çok yüksek, dik ve henüz keşfedilmemiş bir dağa tırmanan bir insan düşünelim. Diyelim ki, bu insan inanılmaz zorlukları ve tehlikeleri aşarak, kendisinden önce bu dağa tırmananlardan daha yükseklere çıkmayı başardı, fakat hala zirveye ulaşmış değil. Öyle bir duruma gelmiş ki seçtiği yönde ve izlediği yolda yürümesi sadece zor ve tehlikeli değil, artık düpedüz olanaksızlaşmış. Bu dağcı geri dönmek, aşağı inmek, daha uzun da olsa kendisini zirveye ulaşma olanağı sağlayacak başka yollar aramak zorundadır. Hayali dağcımızın dünyada henüz ulaşılmamış bu yükseklikten aşağıya inişi belki de çıkışından daha tehlikeli ve zorludur: Kolayca hatalı bir adım atabilir; aşağıya inerken ayağını koyduğu yeri iyice görmesi kolay değildir; yukarıya hedefe doğru tırmanırken içinde bulunduğu özellikle yüksek morale sahip değildir vs. İnsanın kendisini bağlaması ve buz kazmasıyla, saatler boyu, ayağını koyacak yerler ya da ipi sağlamca bağlayacak yerler oyması gerekir, kaplumbağa hızıyla, hem de gerisin geriye, varılmak istenen hedeften aşağıya doğru hareket etmek zorundadır ve umutsuzca tehlikeli, acı dolu inişin ne zaman sona erip ermeyeceği, yeniden, cesaretle, hızla, daha düz bir yolda ileriye, zirveye doğru gidebileceği biraz daha çok şans vaad eden bir yolun bulunup bulunmayacağı hala bilinmemektedir.

Bu durumdaki bir insanda, ulaşmış olduğu yüksekliğe rağmen yılgınlık anlarının başgöstermesi hiç de anormal olmayacaktır. Ve bu insan, tehlikesiz bir uzaklıktan, dürbünle ("Smena Vek'çiler"in dediği gibi) "frenlere basarak iniş" bile denemeyecek (zira fren iyi hesaplanmış, önceden denenmiş bir taşıtı, önceden yapılmış bir yolu, daha önce sınanmış mekanizmaları gerektirir, oysa burada ne taşıt, ne cadde, önceden denenmiş hiç bir şey yoktur) bu son derece tehlikeli inişi izleyen aşağıdaki insanların çıkardığı bazı sesleri duyabilecek olsa büyük ihtimalle bu anlar daha çok, daha sık, daha ağır olacaktır.

Aşağıdan duyulan sesler ise garezkar. Birileri memnuniyetlerini açıkça gösteriyor, acaip sesler çıkarıp bağırıyorlar: Şimdi aşağı yuvarlanacak, müstahaktır, böyle bir delilik yapmasaydın! Diğerleri sevinçlerini saklamaya çalışıyor, aynı Yuduşka Golovlev gibi yapıyorlar; gözlerini gökyüzüne dikip yazıklanıyorlar: Ne yazık ki endişelerimiz doğrulanıyor! Bütün ömrümüzü akıllıca bir planla bu dağa tırmanma hazırlığına harcamış olan bizler, tırmanışın planımız tamamen hazır oluncaya kadar ertelenmesini istemedik mi? Ve şimdi bu çılgının bizzat vazgeçtiği (bakın, bakın, geri döndü, iniyor, bir arşın ilerleme olanağı bulabilmek için saatler harcıyor! Biz sistematik olarak itidal ve özen talep ettiğimizde bize ne sözler sarfetmişti!) Bu yola karşı böylesine gayretle mücadele ettiysek, bu çılgını böylesine şiddetle mahkum ettiysek ve herkesi bu eylemi tekrarlamama ve desteklememe konusunda uyardıysak, bunu sadece bu yüce planı hiç tehlikeye atmamak için yaptık, bu dağa tırmanma yüce planına duyduğumuz sevgiden yaptık.

İyi ki hayali dağcımız, örneğimizde varsaydığımız koşullar altında, savunduğu düşüncenin bu "gerçek dostları"nın seslerini duyamıyor, yoksa büyük ihtimalle midesi bulanabilirdi. Mide bulantısının ise kafanın dinçliğine ve ayakların sağlam basmasına zararlı olduğu söylenir, hele de bu yüksekliklerde.

*(Devamı s.23'de)*